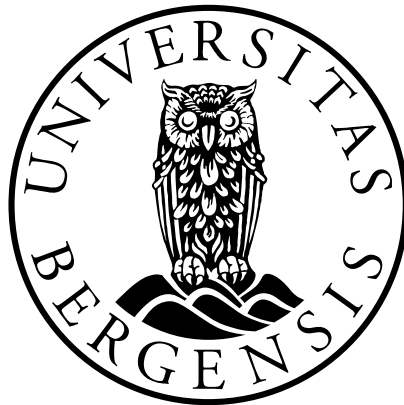

Skatteloven § 6-41: Begrensning av rentefradrag mellom nærstående

*Særlig om hvilken gjeld som rammes av
rentebegrensningsregelen*

Kandidatnummer: 186

Antall ord: 14 994

JUS399 Masteroppgave
Det juridiske fakultet

UNIVERSITETET I BERGEN

10. desember 2015

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING	3
1.1	Kort om oppgavens tema	3
1.2	Aktualitet	4
1.3	Bakgrunn	6
1.4	Noen metodiske bemerkninger	8
2	PRESENTASJON AV RENTEBEGRENSNINGSREGELEN.....	9
2.1	Resultatgrunnlag og fradragsramme.....	9
2.2	Rentekostnader som er gjenstand for avskjæring	12
2.3	Terskelbeløp	13
2.4	Rett til fremføring av avskåret rentefradrag	14
2.5	Hvilken gjeld rammes av regelen?	15
3	NÆRMERE OM HVEM REGELEN GJELDER FOR	16
3.1	Generelt	16
3.2	Låntakere	16
3.2.1	Hovedregler	16
3.2.2	«Unntak» for fysiske personer og enkeltmannsforetak.....	18
3.2.3	Unntak for visse foretak og virksomheter	19
3.2.4	Noen bemerkninger til reguleringen av låntakere	21
3.3	Långivere	21
3.3.1	Hovedregel: Alle långivere omfattes.....	21
3.3.2	Innvendinger til den generelle hovedregelen	22
3.4	Særlig om OECDs anbefalinger	23
4	NÆRMERE OM KRAVET TIL INTERESSEFELLESSKAP	26
4.1	Generelt	26
4.2	Innholdet i begrepet «nærstående»	26
4.2.1	Legaldefinisjon.....	26
4.2.2	Nærmere om når subjekter er «nærstående»	27
4.2.3	Særlig om OECDs anbefalinger	29
4.2.4	Tidspunktet for vurderingen.....	31
4.2.5	Långivers identitet eller tilknytning er ukjent	32
4.3	Gjeld til tredjepart som likestilles med intern gjeld	32
4.3.1	Innledning.....	32

4.3.2	Nærstående part stiller sikkerhet for gjelden.....	33
4.3.3	Unntak i skattelovforskriften § 6-41-1	36
4.3.4	«Back-to-back»-lån	37
5	SÆRLIG OM EKSTERN GJELD	39
5.1	Problemstillingen.....	39
5.2	Scheel-utvalgets anbefaling	39
5.3	Departementets oppfølging av Scheel-utvalgets utredning	42
5.4	Særlig om OECDs anbefalinger	43
6	AVSLUTTENDE RETTSPOLITISKE BETRAKTNINGER.....	44
6.1	Dagens regel	44
6.2	Forholdet mellom skatteloven § 6-41 og OECDs anbefalinger	45
6.3	Foreligger det alternative løsninger?	46
6.4	Avsluttende kommentarer.....	48
	Litteraturliste	49
	Register for lover, forskrifter og offentlige publikasjoner	53

1 INNLEDNING

1.1 Kort om oppgavens tema

Skattetilpasninger kan være fullt ut i tråd med gjeldende skatteregler. Legalitetsprinsippets krav til hjemmel i lovtekst, sett i sammenheng med prinsippene om forutberegnelighet og avtalefrihet, innebærer at skattyterne står nokså fritt ved innrettelsen etter ordlyden i skattelovgivningen.¹ I lys av beskatningens inngripende karakter, er det lovgivers oppgave å utforme et regelverk som samlet oppnår de ønskede beskatningsresultater. Det er først og fremst den illojale skatteplanleggingen man ønsker å slå ned på, det vil si tilpasninger som har liten realitet utover skattebesparelsen.

Retten til gjeldsrentefradrag etter skatteloven § 6-40 har ført til illojal skatteplanlegging.² At gjeldsrenter var fullt ut fradragsberettiget, skilte seg fra behandlingen av kostnader ved egenkapitalfinansiering, som ikke gir rett på fradrag. En slik ulik skattemessig behandling av gjeld og egenkapital, gav selskaper incentiv til å finansiere med høy andel av gjeld fremfor med aksjer.³ En slikt strategisk gjeldsfinansiering omtales gjerne som «tynn kapitalisering». Særlig har incentivet gjort seg gjeldende for grenseoverskridende konsern: Ved at det ble opprettet lån mellom konsernselskaper, kunne rentene inntektsføres i land med lav eller ingen beskatning, samtidig som man oppnådde fradrag for rentene i høyskattelandet Norge.⁴ Konsernene som tilpasset seg på denne måten, fikk en lavere samlet beskatning sammenlignet med de selskapene som ikke kunne tilpasse seg, typisk de helnorske selskapene.⁵ Dette innebar en uheldig konkurransevridende effekt. Når det ble gitt fradrag for rentekostnadene i Norge, uten at det ble mottatt skatt for de motstående renteinntektene, innebar dette dessuten en uthuling av det norske skattegrunnlaget.

Internprisings- og omgåelsesregler var ikke tilstrekkelig til å avverge skatteplanlegging ved bruk av rentefradrag.⁶ Bestemmelsen i skatteloven § 6-41 ble av den grunn vedtatt med virkning fra og med inntektsåret 2014. Regelen medfører omfattende begrensninger i rentefradrag innad i interessefelleskap, og omtales heretter som «rentebegrensningsregelen».

---

¹ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.2.2 og Zimmer (2014b) s. 51

² Se bl.a. Prop. 1 LS (2013-2014), særlig pkt. 4.1 og 4.2.1

³ NOU 2014: 13 pkt. 8.3.1

⁴ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.1

⁵ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.2.1

⁶ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.2.1 og Zimmer (2014b) s. 466

Finansdepartementet har fremholdt at regelen «vil bidra til å gjøre det norske skattegrunnlaget mer robust samtidig som en styrker rammebetingelsene for nasjonale bedrifter som konkurrerer med flernasjonale selskap».⁷

Ettersom rentebegrensingsregelen er relativt ny, er det aktuelt med en rettsdogmatisk redegjørelse, og det vil først ses hen til de sentrale trekkene ved bestemmelsen. Behandlingen av renter på ekstern gjeld er et interessant spørsmål, som for tiden er mye omtalt. Fokuset i oppgaven vil av den grunn være hvilken gjeld som rammes av regelen. Etter dagens regel er det særlig vilkårene for hvem som omfattes av regelen og for tilknytningen mellom låntaker og långiver, som er relevante for dette spørsmålet. Rentebegrensingsregelen er blitt sterkt kritisert, noe som også gjør det aktuelt å foreta en rettspolitisk analyse. Det vil rettes et kritisk blikk mot dagens regel. Det vil ses hen til alternative løsninger og gjøres vurderinger knyttet til regelens fremtid.

1.2 Aktualitet

Skattespørsmål har fått stadig økende oppmerksomhet i internasjonal presse, særlig etter avdekkingen av aggressiv skatteplanlegging hos Google, Starbucks og andre multinasjonale konsern.⁸ Konsernene har oppnådd lav eller ingen skattebetaling gjennom illojal tilpasning til mangler i regelverket og forskjeller mellom skattesystemene på tvers av landegrenser. I enkelte tilfeller har dette ført til at inntektene ikke har blitt beskattet i noen av de landene inntekten har tilknytning til, såkalt dobbelt ikke-beskatning. Debatten rundt skattespørsmål har fortsatt i relasjon til selskaper som Uber og Airbnb, hvor private skattytere har blitt benyttet som aktører i skatteplanleggingen.⁹

Skatteplanleggingen har også fått oppmerksomhet i norske medier¹⁰, og departementet har omtalt skatteplanlegging ved bruk av rentefradrag som «en av de vanligste teknikkene flernasjonale foretak kan benytte for å flytte overskudd».¹¹ På grunn av det høye skattenivået, har det lenge vært attraktivt å allokere gjeld til Norge. I europeisk og nordisk sammenheng har Norge dessuten vært sent ute med innføringen av rentebegrensingsregler. Som en følge av dette ble regelen i skatteloven § 6-41 innført under et visst tidspress, og dermed uten

---

⁷ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.1

⁸ Se f.eks. Gompertz (2012)

⁹ Se f.eks. Yousefi (2015)

¹⁰ Se f.eks. Schjelderup (2014)

¹¹ Meld. St. 4 (2015–2016) pkt. 8.3.1

grundige utredninger i forkant. Dette resulterte i en komplisert bestemmelse med muligheter for tilpasninger og omgåelser. Både regelens tekniske utforming og dens nærmere innhold har vært gjenstand for kritikk. Høringsrunder har blitt gjennomført i etterkant av regelens vedtakelse, noe som har resultert i en utvidelse av bestemmelsens virkeområde gjennom sjettem ledd, med videre unntak i skattelovforskriften.

I 2013 ble Scheel-utvalget nedsatt, med mandat til å vurdere selskapsbeskatningen i lys av den internasjonale utviklingen.¹² Den omfattende utredningen «Kapitalbeskatning i en internasjonal økonomi» ble fremlagt i 2014, og spørsmålet om rentefradrag stod her sentralt. Etter utvalgets vurdering er overskuddsflytting en av hovedutfordringene med dagens selskapsbeskatning, og det skjer typisk gjennom gjeldsforskyvning.¹³ Scheel-utvalgets utredning ble høsten 2015 fulgt opp av departementet. Til tross for at dagens regel bare hadde virket siden 2014, ble det i Meld. St. 4 (2015-2016) og Prop. 1 LS (2015-2016) fremmet forslag om endringer, og det ble varslet om videre utredninger med endringsformål.¹⁴

Parallelt med det norske lovgivningsarbeidet har det funnet sted et tilsvarende arbeid i andre europeiske land.¹⁵ De fleste OECD-landene har innført rentebegrensningsregler.¹⁶ I 2012 ble det satt i gang et internasjonalt samarbeid i regi av OECD og G20, med formål å motvirke uønsket skatteplanlegging.¹⁷ Prosjektet kalles Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting (BEPS), og et sentralt tema er motvirkning av underminering av skattegrunnlag gjennom rentefradrag («Interest Deduction»)¹⁸ Endelige rapporter ble fremlagt i oktober 2015, med anbefalt tilnærming for medlemslandenes utforming av interne regler («the best practice approach»).

Rentebegrensningsregelen er altså gjenstand både for kritisk rettspolitisk debatt og hyppige endringer, og er høyst aktuell både i nasjonal og internasjonal sammenheng.

---

¹² NOU 2014: 13 pkt. 1.1

¹³ NOU 2014: 13 pkt. 1.4.2, se også Meld. St. 4 (2015-2016) pkt. 8.1

¹⁴ Prop. 1 LS (2015-2016) pkt. 7.1 og Meld. St. 4 (2015-2016) pkt. 8.3.4

¹⁵ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 597

¹⁶ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.1

¹⁷ OECD (2013)

¹⁸ OECD (2015)

1.3 Bakgrunn

For bedre å forstå rentebegrensningsregelen, kan det ses hen til begrunnelsen bak hovedregelen om gjeldsrentefradrag i skatteloven § 6-40. Gjeldsrenter vunnet ved arbeid, kapital eller virksomhet er skattepliktig som alminnelig inntekt, jf. skatteloven §§ 5-1 og 5-20 første ledd bokstav b. Det skatterettslige prinsipp om symmetri innebærer at «inntekter og kostnader av samme art bør behandles skattemessig på samme måte».¹⁹ Når inntekter er skattepliktige, bør man således ha rett på fradrag for motstående kostnader.²⁰ I juridisk teori antas det at gjeldsrentefradraget dels er begrunnet i dette hensynet. Regelen i § 6-40 går imidlertid lenger enn å gi rett på fradrag for skattepliktige inntekter, når den bestemmer at «renter av skattyters gjeld» kan fradras.²¹ Fradragsretten er generell, og ikke avhengig av om gjelden har tilknytning til skattepliktige inntekter.²² Slik departementet uttrykker det, representerer bestemmelsen på den måten et «prinsipielt sett viktig unntak» fra prinsippet om symmetri.²³ Dette er en lite hensiktsmessig måte å uttrykke det på. Poenget er at regelen går lenger enn symmetrihensynet tilsier, noe som kan forklares med den problematikk som kan oppstå knyttet til klassifiseringen av gjeldsrenter i det enkelte tilfellet.²⁴

Den generelle fradragsretten åpnet for tilpasningsmuligheter, og illojal skatteplanlegging med grenseoverskridende rentefradrag har forekommet i flere former.²⁵ Et eksempel er dersom et selskap gjør endringer i finansieringsstrukturen, ved økning av gjeldsgraden på følgende måte: Datterselskapet i Norge tar opp lån fra morselskapet i et land med lav skattesats. Datterselskapet krever fradrag for rentekostnadene som oppstår på selskapets hånd i Norge, samtidig som renteinntektene på morselskapets hånd er gjenstand for beskatning etter en lavere skattesats enn i Norge. Tilsvarende resultat oppnås dersom internasjonale konsern etablerer en egenkapitalfinansiert internbank i et lavskatteland, som låner ut til konsernets selskap i et høyskatteland.²⁶

---

¹⁹ Zimmer (2014a) s. 33

²⁰ Se skatteloven § 6-1 sammenholdt med § 5-1

²¹ Zimmer (2014a) s. 181

²² Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.3.1

²³ Ot.prp. nr. 86 (1997-1998) merknader til § 6-40 i pkt. 7.6

²⁴ Zimmer (2014a) s. 219

²⁵ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.2.2

²⁶ Se også Sandli mfl. (2014a) s. 56

Skatteplanlegging ved bruk av rentefradrag kan også forekomme i forbindelse med såkalte lånefinansierte oppkjøp.²⁷ Dette innebærer at et utenlandsk morselskaps oppkjøp av et norsk datterselskap skjer via et norsk holdingselskap. Dersom det utenlandske morselskapet yter lån til holdingselskapet, vil gjeldsrentene være fradragsberettigede på holdingselskapets hånd, samtidig som lånet kan benyttes til oppkjøp av det norske datterselskapet. Renteinntektene til det utenlandske morselskapet blir skattlagt med en lavere skattesats enn den norske satsen. Videre kan det utenlandske morselskapet yte konsernbidrag til holdingselskapet, som hos det utenlandske morselskapet er fradragsberettiget, samtidig som det sørger for at holdingselskapet har skattepliktige inntekter som gjeldsrentene kan fradras i. I alle disse eksemplene er konsekvensen at det norske skattefundamentet svekkes, samtidig som konsernet oppnår en konkurransefordel på bekostning av helnorske selskaper.

Det kan nevnes at skatteplanlegging ved bruk av rentefradrag også være aktuelt innenfor landegrensene, både i forbindelse med lån fra kommuner til kommunalt eide selskap, og ved såkalte konsernkontoordninger.²⁸ Disse problemstillingene vil imidlertid ikke omtales nærmere i denne oppgaven.

Armlengdeprinsippet og reglene om ulovfestet skattemessig gjennomskjæring, kan til en viss grad avhjelpe problematikken med skatteplanlegging ved bruk av rentefradrag.

Ligningsmyndighetene har imidlertid erfart at det er «svært ressurskrevende» å anvende armlengdeprinsippet i skatteloven § 13-1 på låneforhold innad i flernasjonale konsern.²⁹

Videre kan det i praksis, på tross av en skattemessig motivasjon, være vanskelig for myndighetene å anvende ulovfestet gjennomskjæring. Som forarbeidene peker på, kan dette forklares med at skattyter ofte vil «kunne anføre elementer av forretningsmessig begrunnelse».³⁰ Det avgrenses mot spørsmål knyttet til armlengdeprinsippet og gjennomskjæringsnormen. Det kan imidlertid nevnes at skatteloven § 13-1, ifølge forarbeidene, skal gjelde ved siden av § 6-41. En eventuell skjønnsmessig reduksjon av rentekostnadene i tråd med armlengdeprinsippet, skal i lys av dette legges til grunn ved anvendelsen av rentebegrensningsregelen.³¹

---

²⁷ Se også Zimmer (2014a) s. 219 flg. i petit

²⁸ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.15 og Prop. 1 LS Tillegg 1 (2013-2014) pkt. 6.1.2. Se også Gjems-Onstad mfl. (2015a) s. 598

²⁹ NOU 2014: 13 pkt. 8.1 og Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.2.1

³⁰ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.3.5

³¹ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.6

1.4 Noen metodiske bemerkninger

Det foreligger konkrete holdepunkter som tilsier at skatteloven § 6-41 vil undergå endringer, og fremtiden til dagens regel fremstår som usikker. Det er dessuten et noe svakt rettskildegrunnlag for problemstillingen. Både for å forstå begrunnelsen bak dagens regel, og for at man skal kunne få innsikt i regelens fremtid, har jeg valgt en tematisk inndeling for oppgaven. Rettdogmatiske redegjørelser og rettspolitiske drøftelser vil foretas under ett, - et grep som særlig gjør seg gjeldende under punkt 2.

Ettersom skatteplanlegging ved bruk av rentefradrag er et internasjonalt problem, vil internasjonalt rettskildemateriale kunne få betydning. Forklaringen er først og fremst at man ved utforming av intern rett, må ta hensyn til andre lands regelverk for best mulig å stenge for omgåelser. Det er ventet at OECDs BEPS-rapport vil få betydning for den norske rentebegrensningsregelen. Rapportens anbefalinger til rentefradragsregler vil således være av betydning for oppgavens analyser de lege ferenda, og for drøftelser av skatteloven § 6-41 sin fremtid. Selv om Norge ikke er forpliktet til å følge OECDs anbefalinger, vil det være en fordel om de norske reglene er i tråd med BEPS-rapporten: Et konsekvent regelverk på tvers av landegrensene vil redusere problemet i seg selv, samtidig som det vil lette praktiseringen både for selskaper og ligningsmyndigheter, se oppgavens punkt 6.4. OECDs anbefalinger vil av disse grunner bli drøftet fortløpende der det tematisk passer inn.

2 PRESENTASJON AV RENTEBEGRENSNINGSREGELEN

2.1 Resultatgrunnlag og fradragsramme

Under punkt 2 skal de viktigste trekkene ved rentefradragsregelen presenteres. Reguleringen av resultatgrunnlaget og fradragsrammen henger tett sammen, og vil derfor bli behandlet under ett i punkt 2.1, før det ses hen til de øvrige sentrale vilkår.

Kjernen i dagens rentebegrensningsregel fremgår av skatteloven § 6-41 tredje ledd første og annet punktum. Lovbestemmelsen fastslår at rentekostnader som overstiger 30 prosent av en særskilt beregnet resultatstørrelse ikke kommer til fradrag. Ved beregningen av rentefradragsrammen skal det ses hen til skattyters «alminnelige inntekt» (eller «årets udekkede underskudd») før begrensning av fradrag etter rentebegrensningsregelen. Beregningen tar etter ordlyden utgangspunkt i resultatet «tillagt rentekostnader og skattemessige avskrivninger, og redusert med renteinntekter». Dette er uttrykk for en skattemessig EBITDA (Earnings Before Interest, Tax and Depreciation/Amortization). Beregningen for maksimalt rentefradrag kan settes opp slik:

$$\begin{aligned} & \textit{Alminnelig inntekt} \\ & + \textit{Rentekostnader} \\ & + \textit{Skattemessige avskrivninger} \\ & - \textit{Renteinntekter} \\ & = \textit{Beregningsgrunnlag for rentefradrag (skattemessig EBITDA)} \end{aligned}$$

Rentefradraget kan ikke overstige 30 prosent av dette beregningsgrunnlaget. Til forskjell fra armlengdeprinsippet har det, ut fra regelens vilkår, isolert sett ikke betydning hvorvidt lånevilkårene er markedsmessige.³² Regelen skiller seg også fra tilfellet ved ulovfestet gjennomskjæring, ettersom den får anvendelse uavhengig av om det foreligger et skattebesparingsformål eller ikke. Rentefradragsregelen fremstår etter dette som en nokså mekanisk sjablonmessig regel basert på objektive vilkår.³³

---

³² Zimmer (2014b) s. 475

³³ Zimmer (2014b) s. 466

Departementet begrunnet sitt valg av resultatstørrelse med at EBITDA er egnet til å si noe om en virksomhets gjeldsbetjeningsevne.³⁴ I det juridiske miljøet har det imidlertid blitt reist spørsmål om skattemessig EBITDA er det mest hensiktsmessige beregningsgrunnlaget. Scheel-utvalget har anbefalt at en resultatbasert fradragsbegrensning heller bør baseres på en EBIT-modell, i betydningen skattemessig resultat før rente og skatt.³⁵ Forskjellen er altså at avskrivninger ikke vil inngå i oppsettet over, og dermed ikke i den endelige resultatstørrelsen. Utvalget mener at avskrivninger ikke påvirker selskapets gjeldsbetjeningsevne, i og med at avskrivningene ikke inngår i kontantstrømmen i selskapet. «Kontantstrøm» er en regnskapsmessig størrelse som skal gi en oversikt over innbetalinger og utbetalinger hos regnskapssubjektet i løpet av en regnskapsperiode.³⁶ Størrelsen sier således noe om regnskapssubjektets likviditetsposisjon, som igjen vil ha betydning for gjeldsbetjeningsevnen. Når avskrivninger ikke inngår i kontantstrømmen, er det fordi kostnadsføring over tid ikke innebærer reelle kontantutlegg. Ifølge utvalget kan det dermed «virke vridende på investeringene» dersom avskrivninger skal inngå i resultatet, ettersom selskap med høy avskrivningssats på driftsmidler vil få en høyere fradragsramme enn selskaper som ikke har avskrivninger.³⁷ Argumentasjonen bygger altså på et ønske om nøytralitet mellom investering i driftsmidler med ulik avskrivningssats.

De fleste andre land med en sjablonmessig regel benytter seg imidlertid av EBITDA. Videre er den anbefalte tilnærming fra OECD basert på en sjablonregel («fixed ratio rule») med en beregning som tar utgangspunkt i skattemessig EBITDA.³⁸ OECDs «best practice approach» tilsvarende således dagens norske regel, men står i motsetning til Scheel-utvalgets forslag om innføring av en EBIT-modell. Bruk av EBIT vil på visse vilkår likevel aksepteres av OECD, og Scheel-utvalgets forslag om EBIT vil om ønskelig kunne utformes i tråd med OECDs anbefaling. Forutsetningen er for det første at de andre elementene i regelen er konsistente med «the best practice approach». Videre må fradragsrammens størrelse justeres, i tråd med anbefalingen til EBITDA og ut fra forskjellen i gjennomsnittlig EBIT og EBITDA i landets økonomi.³⁹

---

³⁴ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.7.1

³⁵ NOU 2014: 13 pkt. 8.4.1

³⁶ Se regnskapsloven § 6-4

³⁷ NOU 2014: 13 pkt. 8.4.1

³⁸ OECD (2015) Executive summary

³⁹ OECD (2015) pkt. 82

Departementet har ikke uttalt seg om utvalgets anbefaling om en EBIT-modell. Konsekvensen av eventuelt å bygge på EBIT ved beregningen, er imidlertid at et selskap fradragsmessig vil komme bedre ut dersom det investeres i driftsmidler med lav eller ingen avskrivning, sammenlignet med om virksomheten medfører høy avskrivning. Dette vil bli resultatet uten at lånebehovet og evnen til gjeldsbetjening nødvendigvis tilsier et slikt resultat. EBIT fører således ikke til en større grad av nøytralitet.

Scheel-utvalget anbefaler også en endring av dagens rentefradragsramme på 30 prosent.⁴⁰ Etter en drøftelse av fordeler og ulemper ved stor og liten fradragsramme, tillegges hensynet til effektivitet og ønsket om å ramme en større andel av overskuddsflyttingen avgjørende vekt. Det foreslås en ramme på 45 prosent, som ifølge utvalget er lavere enn det som «normalt kan karakteriseres som maksimal markedsmessig rentebelastning».⁴¹ Dersom det ses hen til rammen alene, vil en økning av satsen innebære at færre rentekostnader avskjæres for skattyterne. Økningen av rammen må imidlertid ses i sammenheng med de andre endringene som inngår i forslaget, herunder at beregningsgrunnlaget skal følge en EBIT-modell. Utvalget fremholder at 45 av EBIT provenymessig tilsvarer omtrent 25 prosent av EBITDA, et forslag de anser som «en rimelig avveining mellom ulike hensyn».⁴² Hvorvidt 45 prosent av EBIT tilsvarer 25 prosent provenymessig er én ting. Samlet vil uansett forslaget resultere i en vesentlig strengere rentebegrensingsregel enn dagens regel.⁴³ EBIT som resultatstørrelse vil dessuten favorisere selskap med lav eller ingen avskrivning, fremfor høy avskrivning.

BEPS-rapporten tar uttrykkelig hensyn til at ulike land kan ha behov for forskjellige fradragsrammer.⁴⁴ Likevel anbefales det i rapporten at maksimalt rentefradrag skal settes nokså lavt – et sted mellom 10 og 30 prosent. Rapporten angir også momenter som bør tas med i vurderingen av hvilken sats som skal legges til grunn. Av betydning er blant annet størrelsen på rentekostnader og om det foreligger forpliktelser om likebehandling (eks. EU). Det antas at OECDs momenter tilsier en reduksjon av den norske satsen sammenlignet med dagens nivå.⁴⁵

Ettersom overskuddsflytting er et internasjonalt problem, er det viktig å angripe slik skatteplanlegging multilateralt. Som gjennomgangen allerede har vist, skiller imidlertid

---

⁴⁰ NOU 2014: 13 pkt. 8.4.2

⁴¹ NOU 2014: 13 pkt. 8.4.2

⁴² NOU 2014: 13 pkt. 8.4.4

⁴³ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 610

⁴⁴ OECD (2015) pkt. 99

⁴⁵ Deloitte (2015c) pkt. 2.1

Scheel-utvalgets anbefalinger seg fra BEPS-rapporten på vesentlige punkter. Det kan reises kritikk mot at utvalgets utredninger ikke avventet de endelige vurderinger og anbefalinger fra OECD. Det samme gjelder i prinsippet for departementets oppfølging til Scheel-utvalgets forslag i stortingsmelding, og kanskje særlig for lovendringsforslaget, hvor det ble lagt til grunn at det er behov for innstramming av rentebegrensningsregelen allerede i 2016.⁴⁶ Uten en nærmere analyse av konsekvensene, foreslås en reduksjon i rentefradraget fra 30 til 25 prosent av beregningsgrunnlaget. Fremlegging av de endelige BEPS-rapportene var varslet i løpet av høsten, men departementets lovendringsforslag kom likevel bare to dager etter OECDs rapporter. Departementet hadde tilsynelatende sett hen til OECDs diskusjonsnotat om temaet, men forslag om innstramminger ble likevel utarbeidet før den endelige konklusjonen fra BEPS-prosjektet forelå. Når det er sagt, kan senkning av satsen synes å være i tråd med BEPS-rapportens vurderingsmomenter. Med utgangspunkt i Scheel-utvalgets egen vurdering, er satsen på 25 prosent av EBITDA dessuten provenymessig ekvivalent med utvalgets anbefalinger.

2.2 Rentekostnader som er gjenstand for avskjæring

Samtidig som rentekostnader skal inngå i beregningsgrunnlaget for fradragssrammen, er det de såkalte «netto rentekostnader» som eventuelt vil være gjenstand for avskjæring. Størrelsen på selskapets samlede netto rentekostnader blir avgjørende for om det skal foretas begrensninger i rentefradraget.⁴⁷ Skatteloven § 6-41 annet ledd fastsetter at i «netto rentekostnader» inngår rentekostnader etter § 6-40, fratrukket renteinntekter.

Hva som må anses som gjeldsrenter må vurderes ut fra den økonomiske realitet.⁴⁸ Zimmer karakteriserer gjeldsrenter som «ytelser til långiveren som vederlag for kredittytelse» (forfatters kursivering). I tillegg til løpende ytelser, kan også engangsbeløp eller andre atypiske betalingsposter måtte anses som gjeldsrenter. Herunder omfattes tilleggsytelser til kreditor som ut fra den økonomiske realitet er å anse som renter.⁴⁹ Når det gjelder renteinntekter, omfattes inntekter som inngår i skatteloven §§ 5-1 og 5-20 første ledd bokstav b.

---

⁴⁶ Prop. 1 LS (2015-2016) pkt. 7.1

⁴⁷ Lignings-ABC om Rentekostnader pkt. 4.1

⁴⁸ Zimmer (2014a) s. 220

⁴⁹ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.3.1

Selv om det avgrenses mot en inngående drøftelse av rentebegrepet, kan det bemerkes at skatteloven § 6-41 fremover vil legge press på rentebegrepet og dets innhold. Det vil oppstå avgrensningsspørsmål som ikke var like viktige da skattyter uansett fikk fullt gjeldsrentefradrag.

2.3 Terskelbeløp

I skatteloven § 6-41 tredje ledd første punktum, oppstilles et terskelbeløp på 5 millioner. Dette innebærer at de samlede netto rentekostnader må overstige denne verdien for at rentebegrensingsregelen skal komme til anvendelse. Som en følge av dette vil avskjæring bare skje for større lån⁵⁰, med den begrunnelse at det er her den største risikoen for skattetilpasninger anses å foreligge. Den norske regelen er på dette punktet i tråd med OECDs anbefalinger, ettersom det i BEPS-rapporten oppfordres til innføring av et terskelbeløp. Det anbefales at terskelbeløpet skal baseres på netto rentekostnader for samtlige selskaper hjemmehørende i samme land.

Selv om det anses som en hensiktsmessig metode for å begrense de administrative byrdene for skattytere og ligningsmyndighetene⁵¹, frykter Scheel-utvalget at et terskelbeløp kan gi incentiver til å plassere seg like under terskelen. Med henvisning til «en samlet vurdering», men uten en videre synliggjøring av argumentasjonen, forslår utvalget at terskelbeløpet senkes fra 5 millioner til 1 million.⁵² Denne terskelverdien tilsvarer den som fulgte av det opprinnelige høringsnotatet for regelen⁵³, men etter innvendinger fra høringsinstansene valgte departementet å heve terskelen, først til 3 millioner og senere til 5 millioner.

Høringsinstansenes innvendinger var først og fremst knyttet til at land som det er naturlig for Norge å sammenligne seg med, har høyere terskelbeløp enn 1 million. Departementets begrunnelse for hevingen av terskelbeløpet var imidlertid knyttet til en forenkling av håndteringen, som også var det opprinnelige argumentet for å ha et terskelbeløp.⁵⁴

Det er grunn til å bemerke at Skattedirektoratet i den opprinnelige høringsrunden foreslo en terskelverdi på minst 10 millioner. Ut fra formålet ble en terskel på 1 million fremholdt som for lav: Det ville ha negative effekter for små selskaper med færre alternativer til finansiering

---

⁵⁰ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 597

⁵¹ NOU 2014: 13 pkt. 2.4.3.3

⁵² NOU 2014: 13 pkt. 8.4.3

⁵³ FIN høringsnotat 11.04.13 pkt. 5.9

⁵⁴ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.13

eller flytting av kapital enn de store multinasjonale selskapene.⁵⁵ Gründerbedrifter i en startfase ble trukket frem som eksempel. En terskel på 1 million er betenkelig lavt sammenlignet med Skattedirektoratets forslag på 10 millioner. Også Gjems-Onstad trekker frem differansen som tankevekkende.⁵⁶ Departementet har foreløpig ikke uttalt seg om forslaget.

2.4 Rett til fremføring av avskåret rentefradrag

For å redusere volatiliteten på overskudd i selskapene, åpner OECD i BEPS-rapporten for å innføre regler om at begrensede rentekostnader og ubrukte rentefradrag kan fremføres. Ved innføringen av rentebegrensningsregelen, anså departementet det som uheldig at variasjoner i overskudd ville kunne påvirke adgangen til rentefradrag. For å begrense denne effekten av den sjablonmessige regelen, ble det i syvende ledd fastsatt adgang til fremføring av de avskårede rentekostnader til fradrag i påfølgende år.⁵⁷ Fremføringsadgangen har en tidsbegrensning på ti år. En forutsetning er at de fremførte rentefradragene ligger innenfor den ovenfor skisserte rentefradragsrammen. Netto rentekostnader til fremføring kommer videre til fradrag før årets renter. Den interne norske regelen er på dette punkt i tråd med OECDs anbefalinger.

Gjennom høringsrunder har departementet tatt stilling til en del innspill til regelens innhold. Blant annet ble det sett hen til innvendingen om at fradragbegrensningene «kan virke medsyklisk ved at selskapene får lavere fradrag i år med relativt sett dårligere resultat».⁵⁸ Fremføringsretten bidrar til å avhjelpe denne ulempen, men virkningen er ikke fullstendig redusert. Det synes imidlertid som om hensynet til en effektiv regel tillegges avgjørende vekt på bekostning av et uheldig resultat i enkelttilfeller. Ifølge Gjems-Onstad mfl. må dette anses som «et eksempel på at grunnleggende skatterettslige hensyn et stykke på vei må vike for mer pragmatiske hensyn».⁵⁹

---

⁵⁵ Skattedirektoratet (2013)

⁵⁶ Gjems-Onstad (2015) pkt. 4.2

⁵⁷ FIN høringsnotat 11.04.13 pkt. 5.9 og Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.14.1

⁵⁸ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.6

⁵⁹ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 598

2.5 Hvilken gjeld rammes av regelen?

For spørsmålet om hvilken gjeld som omfattes, må det ut fra et rettsdogmatisk perspektiv ses hen til hvem som rammes, samt hvilken tilknytning som må foreligge mellom dem. Vilkår for låntaker og långiver reguleres først og fremst av skatteloven § 6-41 første ledd, og vil bli drøftet i oppgavens punkt 3. Videre er det i utgangspunktet bare renter betalt til «nærstående» som vil være gjenstand for avskjæring, også kjent som interne renter. Såkalte eksterne renter, i betydningen renter betalt til uavhengig tredjepart, er i seg selv ikke gjenstand for avskjæring. Som oppstillingen i punkt 2.1 har vist, inngår imidlertid renter til ikke-nærstående ved beregningen av fradragrammen, og de vil således kunne fortrenge fradragretten for interne renter.⁶⁰ Kravet til interessefellesskap drøftes i punkt 4. Det avgrenses mot en mer inngående redegjørelse av de øvrige vilkårene for begrensning av rentefradrag etter skatteloven § 6-41.

---

⁶⁰ Sandli (2014b) s. 186

3 NÆRMERE OM HVEM REGELEN GJELDER FOR

3.1 Generelt

Den tekniske utformingen av skatteloven § 6-41 kan karakteriseres som mindre pedagogisk.⁶¹ Det er blant annet krevende å utlede fra lovteksten hvem bestemmelsen gjelder for. Fragmenter av subjektreguleringen finnes i flere ledd, og er ikke adskilt fra andre vilkår. Gjems-Onstad mfl. opplever at reguleringen fremgår i tilfeldig rekkefølge, og at dette resulterer i en unødvendig komplisert og lite intuitiv bestemmelse.⁶² Jeg er enig i at bestemmelsen er «uoversiktlig og til dels vanskelig å forstå».⁶³ Dette ser man også ved at både selskaper og skattemyndighetene har brukt omfattende ressurser på å sette seg inn i bestemmelsens innhold og rekkevidde.⁶⁴ Det synes således å være behov for en mer tematisk fremstilling av vilkårene.

3.2 Låntakere

3.2.1 Hovedregler

Etter første ledd bokstav a gjelder skatteloven § 6-41 for «selskap og innretning som nevnt i § 2-2 første ledd», herunder aksje- og allmennaksjeselskap. I lys av hovedformålet bak regelen om å hindre uthuling av det norske skattefundamentet, er aksje- og allmennaksjeselskap ansett for å ligge i kjerneområdet for regelen.⁶⁵ Bestemmelsene i §§ 6-41 og 2-2 første ledd sammenholdt, medfører imidlertid at rentebegrensingsregelen gjelder for alle selvstendige skattesubjekter. Departementet begrunner dette med at «også andre selvstendige skattesubjekter enn aksjeselskap kan ha insentiver til å øke rentefradraget gjennom lån i interessefellesskap».⁶⁶

---

⁶¹ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 630

⁶² Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 598 flg. i petit

⁶³ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 598

⁶⁴ Se bl.a. Gjems-Onstad (2015) pkt. 4.2 og Deloitte (2015b) pkt. 2.4

⁶⁵ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.9.1

⁶⁶ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.9.1

I tillegg til aksje- og allmennaksjeselskap, omfattes selveiende finansieringsforetak, gjensidige forsikringselskap, samvirkeforetak og andre selskaper med begrenset deltakeransvar gjennom henvisningen til § 2-2 første ledd. Regelen gjelder videre for statsforetak, interkommunale selskap, og innretninger og foreninger under selvstendig bestyrelse. En vidtrekkende regel bidrar til å hindre mulighetene for omgåelse, ettersom selskapene ikke kan omorganiseres for skattebesparingsformål.⁶⁷ Det er dessuten hensiktsmessig av hensyn til likebehandling av selskapsformer.

Det ble i den første høringsrunden i 2013 reist forslag om å unnta lån fra eierkommuner til kommunalt og fylkeskommunalt eide selskap, blant annet under henvisning til at lån fra eierkommuner til deres selskap kan være samfunnsmessig og bedriftsøkonomisk hensiktsmessig.⁶⁸ Departementet avviste dette uten nærmere begrunnelse enn at de samme rammer for skattetilpasning bør gjelde for slike selskaper som for annen virksomhet.⁶⁹ Departementet kan kritiseres for ikke å synliggjøre sine vurderinger. Resultatet har imidlertid mye for seg: Selv om problematikken først og fremst gjør seg gjeldende ved overskuddsflytting på tvers av landegrensener, har også kommuner og fylkeskommuner muligheter for skatteplanlegging ved bruk av rentefradrag. Et slikt unntak ville dermed medført et lavere skatteproveny, samt konkurranseulempes for andre selskaper, og formålet bak regelen tilsier at slike lån bør rammes. Dessuten er det ikke nødvendigvis et mål i seg selv å legge til rette for lavest mulig kapitalkostnader på gjeld for selskapene, selv om dette selvsagt er ønskelig for mange av interesseorganisasjonene.

Departementet bemerket at et unntak for lån fra eierkommuner ville fått «en problematisk side mot EØS-retten». Det må legges til grunn at departementet her sikter til EØS-avtalens forbud mot ulik behandling av EØS-selskap og norske selskap. Grensekryssende rentebetalinger kan, på grunn av Norges forpliktelser, ikke forskjellsbehandles fra rentebetalinger innad i Norge.⁷⁰ Dette innebærer at unntak ikke kan gjøres for lån til kommunalt og fylkeskommunalt eide selskap. Også for spørsmålet om unntak for aksjeselskap eid av institusjoner mv. som er skattefrie etter § 2-32, henviste departementet til den problematiske siden mot EØS-avtalen.⁷¹ Departementet fant uansett ikke grunnlag for å unnta selskap som driver ordinær virksomhet, selv om eieren er en ideell organisasjon mv.

---

⁶⁷ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.9.3, se også Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 599

⁶⁸ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.9.2

⁶⁹ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.9.3

⁷⁰ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.15.3

⁷¹ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.9.3

I forbindelse med høringsinstansenes unntaksforslag, bemerket departementet at regelen ikke ville være aktuell for mange av disse særskilte selskapene og innretningene.⁷² Dette fordi de øvrige vilkårene for renteavskjæring må være oppfylt for at et subjekt skal rammes av regelen. Det vises blant annet til terskelbeløpet, og at det for noen enheter er «lite nærliggende» med lån fra nærstående. Det er nok riktig at rentebegrensingsregelen i praksis ikke vil være aktuell for flere av disse selskapene og innretningene. Et annet spørsmål er om dette er en hensiktsmessig og tilstrekkelig presis måte å avgrense regelens anvendelsesområde på. Kanskje kan departementet kritiseres for å ha «hoppet over gjerdet der det er lavest». På den annen side er det utfordrende å formulere en helt treffende sjablonregel. Et alternativ kan være å gjøre unntak fra hovedregelen, samtidig som det innføres målrettede regler for de unntatte selskap og innretninger. Det sentrale motargumentet er imidlertid at det vil komplisere regelen ytterligere.

For å hindre omgåelse av skatteloven § 6-41, omfattes også visse andre låntakere som står i posisjon for utnyttelse av rentefradrag. Etter første ledd bokstav b og c rammes henholdsvis deltakerlignede selskap som nevnt i skatteloven § 10-40 og norsk-kontrollerte selskaper mv. hjemmehørende i lavskattland som nevnt i skatteloven § 10-60. Videre bestemmer bokstav d at regelen omfatter selskaper og innretninger som er skattepliktige etter petroleumsskatteloven § 1, jf. § 2, samt de som er begrenset skattepliktige etter skatteloven § 2-3. Det er ikke et vilkår at selskapet er skattemessig hjemmehørende i Norge, og filialer av utenlandske selskaper omfattes dermed også av rentebegrensingsregelen. Det avgrenses mot en mer inngående redegjørelse for tilfeller av lån til subjektene som nevnt i dette avsnittet.

3.2.2 «Unntak» for fysiske personer og enkeltmannsforetak

Oppregningen i skatteloven § 6-41 første ledd bokstav a til d, sett i lys av legalitetsprinsippet, innebærer at verken fysiske personer eller enkeltmannsforetak omfattes av rentebegrensingsregelen. Dette begrunnes først og fremst i en lav risiko for skatteplanlegging med rentefradrag.⁷³ Enkeltmannsforetak var opprinnelig inkludert i lovforslaget, men ble holdt utenfor. Dette ble begrunnet i den karakteristiske integrasjonen mellom foretakets og den næringsdrivendes private økonomi.⁷⁴ Utforming av regelen skapte av den grunn vanskeligheter. Videre ville lån til fysiske personer føre til kompliserte

---

⁷² Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.9.1

⁷³ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.9.3 og Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 599

⁷⁴ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.9.3

vurderinger for ligningsmyndighetene, og etter en samlet vurdering ble også disse subjekter holdt utenfor.

Gjems-Onstad mfl. fremholder imidlertid en teoretisk mulighet for at fysiske personer og enkeltmannsforetak «kan foreta skatteplanlegging ved å lånefinansiere egen personlig aktivitet i Norge». ⁷⁵ Ettersom formålet med regelen gjør seg gjeldende så lenge det foreligger tilpasningsmuligheter, kan det altså reises innvendinger mot regelens utforming også på dette punkt. Samtidig vil hensynet til effektiv ressursbruk trekke i motsatt retning, ut fra den lave risiko for skatteplanlegging. Et alternativ er innføring av særskilte regler, forutsatt at det ikke fører til at praktiseringen av bestemmelsen blir uforholdsmessig komplisert.

3.2.3 Unntak for visse foretak og virksomheter

Etter skatteloven § 6-41 åttende og niende ledd, gjelder rentebegrensningsregelen likevel ikke for visse særlige foretak og virksomheter. Bestemmelsens åttende ledd gjør unntak i første og annet punktum for enkelte former for finansinstitusjoner i tilfeller der en slik institusjon står som låntaker. Unntaket i første punktum omfatter typisk banker, forsikringsselskap og ulike kredittinstitusjoner. ⁷⁶ Det er ikke krav om at institusjonen er et eget skattesubjekt, noe som innebærer at også utenlandske finansinstitusjoner er unntatt fra reglene. Departementet begrunner unntaket med at rentebegrensningsregelen i mindre grad er egnet for disse institusjonene ut fra virksomhetens art: I utgangspunktet er slike finansinstitusjoner per definisjon tynt kapitaliserte, og rentekostnader og renteinntekter vil for mange av disse virksomhetene i stor grad påvirke resultatet. ⁷⁷ De hadde i så fall nærmest alltid blitt rammet av bestemmelsen.

At dagens rentebegrensningsregel ikke vil passe på finansinstitusjoner som en følge av virksomhetens art, utelukker imidlertid ikke at behovet for fradragsbegrensning er tilstede. Unntaket innebærer en mulighet for skatteplanlegging, og dermed også en risiko for svekkelse av det norske skattefundament. ⁷⁸ Departementet har uttalt at finansieringsvirksomhet ikke bør

---

⁷⁵ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 600 i petit

⁷⁶ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 600

⁷⁷ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.16.1

⁷⁸ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 600 i petit

unntas på generell basis. Det bør således utformes egne fradragsbegrensninger, noe som for øvrig er signalisert av departementet.⁷⁹

Åttende ledd annet punktum unntar videre «gjeld til finansinstitusjon som midlertidig er nærstående til låntaker» etter den nærmere angitte særlovgivningen. En slik situasjon kan for eksempel oppstå ved inndrivelsen i et misligholdt låneforhold, der finansinstitusjonen tiltrer pant i aksjer i låntakerselskapet.⁸⁰ En forutsetning for unntak følger av siste punktum: For å hindre tilpasning unntas bare «låneavtaler inngått før finansinstitusjonen og låntaker ble nærstående».

Loven oppsetter ikke noen grense for hva som anses som «midlertidig», og spørsmålet vil derfor måtte vurderes konkret. Gjems-Onstad mfl. antar at posisjonen må opphøre «innen rimelig tid», og at vurderingen vil bero på en rekke faktorer, blant annet situasjonen i markedet og eierandelens karakter.⁸¹ Formålet med unntaket er at man ikke skal ramme rentekostnader som ikke har sin bakgrunn i skatteplanlegging med rentefradrag. En finansinstitusjon kan imidlertid velge å utsette opphøret av posisjonen for skattemessige formål. Dette vil være en form for utnyttelse av et unntak som er ment å skulle beskytte de samme institusjoner. Av hensyn til å motvirke omgåelse bør unntaket dermed gis smalest mulig rekkevidde, og det kan argumenteres for en lav terskel for «midlertidig»-vurderingen. Et alternativ til Gjems-Onstad mfl. sin tolkning av «midlertidig» er at posisjonen må opphøre «uten ugrunnet opphold» eller «så snart som mulig». Dette vil innebære en strengere frist enn «innen rimelig tid», men tolkningen vil legge press på selskapene, samtidig som det fremdeles tas høyde for hva som er praktisk gjennomførbart. Forslagene er dessuten velkjente standarder i norsk rett.

Av skatteloven § 6-41 niende ledd følger et ytterligere unntak fra virkeområdet til bestemmelsen for «selskap som er omfattet av petroleumsskatteloven § 3 d». I denne bestemmelsen er det gitt særregler om begrensning av fradrag for netto finanskostnader i slik særskattepliktig virksomhet. Departementet bemerket at dette innebærer «en endelig begrensning av petroleumsselskapets fradrag for rentekostnader i grunnlaget for særskatt».⁸² Også for disse selskapsformer ble behovet for en begrensningsregel understreket. De særlige problemstillinger dette reiser, nødvendiggjør imidlertid en utredning av virkningene

---

⁷⁹ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.16.1

⁸⁰ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.16.1

⁸¹ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 606

⁸² Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.16.2

sammenholdt med særregelen i petroleumsskatteloven. Det er varslet om en særskilt regel for selskapene som unntas i niende ledd.

3.2.4 Noen bemerkninger til reguleringen av låntakere

Som gjennomgangen har vist, er reguleringen for låntakere ikke optimal. Den samme regel med de samme vilkår gjelder for samtlige låntakere som rammes, på tross av store ulikheter mellom disse selskaper og innretninger. Ettersom dagens regel ikke nødvendigvis er helt treffende, burde det gjøres unntak fra hovedregelen og heller utformes særskilte regler. Dette kunne for eksempel vært aktuelt for lån fra eierkommuner. For andre tilfeller, for eksempel ved lån til visse finansinstitusjoner, gjøres det i dag unntak selv om formålet med regelen tilsier et behov for en rentefradragsregel. Også i slike tilfeller kunne det vært aktuelt med særregler, noe også departementet har erkjent.

Ut fra forarbeidene synes det som om hensynet til en praktiserbar regel har blitt tillagt avgjørende vekt, og ønsket om ikke ytterligere å komplisere regelen har blitt fremholdt som viktig. Det kan imidlertid tenkes at departementet ikke fant fullgode alternative løsninger, og at regelens svakheter av den grunn ble akseptert av hensyn til en umiddelbar begrensning av rentefradragets negative virkninger. Dersom dette er tilfelle, bør det foretas utredninger om hvorvidt ulike regelsett for ulike foretak vil kunne gjøre regelverket mer treffsikkert, uten at det i for stor grad vanskeliggjør regelverket og dets praktisering. Behovet for å rette blikket utover landegrensene blir i så tilfelle viktig.

3.3 Långivere

3.3.1 Hovedregel: Alle långivere omfattes

Når det gjelder subjektet på långiversiden setter loven i utgangspunktet ingen begrensninger, og gjeld til «person, selskap eller innretning» rammes etter første ledd. I tillegg til lån fra selskap og innretninger, rammer ordlyden lån fra stat og kommune, skattefrie enheter etter § 2-30, samt fysiske personer og enkeltmannsforetak. Departementet fremholder at vilkåret om interessefellesskap innebærer «en tilstrekkelig avgrensning av kretsen».⁸³ Den egentlige avgrensningen av hvilke långivere som omfattes følger dermed av bestemmelsens øvrige

---

⁸³ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.10.3

vilkår. Bakgrunnen kan ligge i et ønske om å unngå hele avgrensingsproblematikken, blant annet mot EØS-avtalen. Et slikt generelt virkeområde kan uansett forsvares med at rentefradrag etter § 6-40 gjelder uavhengig av hvem som er långiver.⁸⁴ Da er det hensiktsmessig at virkeområdet av begrensningen utformes i samsvar med hovedregelens virkeområde.

3.3.2 Innvendinger til den generelle hovedregelen

Til høringsforslaget kom det flere innvendinger. Blant annet ble det foreslått at gjeld til norske långivere burde unntas. Noen høringsinstanser fremholdt at regelens virkeområde måtte innskrenkes til bare å omfatte långivere utenfor EØS, eventuelt i lavskattelend i EØS. Departementet avviste dette, først og fremst under henvisning til Norges forpliktelse om likebehandling innenfor EØS.⁸⁵ Videre bemerket departementet at skatteplanlegging med rentefradrag også kan forekomme gjennom selskap etablert i land innenfor EØS.

Gjems-Onstad mfl. tolker forarbeidene som at departementet «i prinsippet var enig i at reglene ikke bør gjelde norske långivere, men at man ikke hadde annet valg enn å la reglene få anvendelse».⁸⁶ Jeg er delvis uenig. Det er klart at departementet er bundet av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Departementet gir nok også uttrykk for at det står særlig sentralt å ramme de grenseoverskridende transaksjoner. Det er ikke dermed sagt at departementet ser det som et mål i seg selv å unnta samtlige norske långivere fra virkeområdet. Det kan tross alt finne sted skatteplanlegging med rentefradrag også med gjeld til norske långivere, som for eksempel tilpasning gjennom organisering av virksomhet og gjeldsposter innad i et nasjonalt konsern for skatteformål.⁸⁷ Forarbeidene kan etter min mening like gjerne tolkes som departementets erkjennelse av den uheldige konsekvens at regelen vil ramme enkelte innenlandske transaksjoner som åpenbart ikke er skattemotiverte.

Det ble videre fremholdt at fysiske personer burde unntas. Departementet kunne ikke se noen grunn til å unnta personlige långivere. Det ble vist til at et slikt unntak ville gi

---

⁸⁴ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 601

⁸⁵ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.10.3

⁸⁶ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 602

⁸⁷ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.15.1

tilpasningsmuligheter, ettersom rentefradrag også kan forekomme der långiver er en fysisk person hjemmehørende i utlandet.⁸⁸

Ettersom aksje- og allmennaksjeselskap anses for å ligge i kjerneområdet for regelen, vil det i oppgaven fokuseres på disse selskapsformene. Det avgrenses mot særlige problemstillinger knyttet til andre subjekter, herunder for eksempel mot spørsmålet om hvorvidt deltakere i ansvarlige selskap gjennom ansvaret for selskapets gjeld, kan anses for å ha stilt sikkerhet for gjelden etter skatteloven § 6-41 sjette ledd bokstav a.

3.4 Særlig om OECDs anbefalinger

I sine anbefalinger for hvilke subjekter som bør rammes, skiller ikke OECD mellom låntaker på den ene siden og långiver på den annen side, slik dagens norske regel gjør. OECD skiller bare mellom ulike typer selskaper og innretninger. Det knyttes konkrete anbefalinger til ulike enheter, avhengig av om de er en del av en multinasjonal gruppe («entities which are part of a multinational group»), av en nasjonal gruppe («a domestic group»), eller om de er selvstendige enheter som ikke er en del av en gruppe («standalone entities»)⁸⁹. At en enhet er en del av en «group» skal i denne forbindelsen forstås som at enheten direkte eller indirekte er kontrollert av et selskap, eller at enheten er et selskap som direkte eller indirekte kontrollerer en eller flere enheter.⁹⁰

OECD stiller som minstekrav at de nasjonale reglene skal omfatte enheter fra førstnevnte kategori.⁹¹ Med «multinational group» menes grupper som opererer på tvers av jurisdiksjoner, herunder gjennom et såkalt fast driftssted («permanent establishment»)⁹². Det fremholdes at det er enheter i slike grupper som utgjør den største risikoen for den uønskede skatteplanleggingen. BEPS-rapporten legger videre til opp til at de internrettslige reglene også kan omfatte enheter som er en del av en nasjonal gruppe.⁹³ En nasjonal gruppe («a domestic group») defineres i denne sammenheng som en gruppe som i sin helhet opererer innenfor ett land.

---

⁸⁸ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.10.3

⁸⁹ OECD (2015) pkt. 43

⁹⁰ OECD (2015) pkt. 45

⁹¹ OECD (2015) pkt. 43 og 44

⁹² OECD (2015) pkt. 45

⁹³ OECD (2015) pkt. 43 og 49

Blant annet av hensyn til EØS-forpliktelsene skilles det bevisst ikke mellom nasjonale og multinasjonale grupper i skatteloven § 6-41. At det kan foreligge forpliktelser som legger føringer for subjektreguleringen, har OECD erkjent i sin rapport. Det vises til at noen land vil være pålagt å utforme regler som rammer bredere enn bare for multinasjonale konsern, blant annet ut fra konstitusjonelle forpliktelser.⁹⁴ Medlemslandene i EU trekkes frem som eksempel, og i BEPS-rapportens Annex A er det skissert et utvalg av særlige problemstillinger som EU-landene må ta i betraktning. Disse vil et stykke på vei også være relevante for Norge i relasjon til EØS-forpliktelsene.

Følgende formål trekkes også frem som legitime for å inkludere nasjonale selskap:

«This may be part of a broad approach to tackle base erosion and profit shifting in all types of entity, or may be in order to meet other policy goals, such as to avoid competition issues between domestic and multinational groups [or] to reduce the general tax bias in favour of funding with debt over equity ...»⁹⁵

Reduksjon av konkurransevridning har i Norge vært et uttalt formål bak vedtakelsen av rentebegrensningsregelen, med fokus på konkurranseulempen for helnasjonale konserner. Av den grunn omfattes multinasjonale grupper av skatteloven § 6-41. Konkurransmomentet er imidlertid ikke en del av begrunnelsen for å inkludere norske selskaper under regelen.

En reduksjon av forskjellsbehandling av egenkapital- og gjeldsfinansiering, har ikke i denne forbindelse vært fremholdt av departementet som en målsetning. Det kan imidlertid tenkes at departementet anser dette som en uttalt positiv følge av å inkludere nasjonale enheter. I denne forbindelse kan det vises til at Scheel-utvalget har drøftet full likestilling av gjeld og egenkapital gjennom alternative hovedmodeller innenfor selskapsbeskatningen. Utvalget kom imidlertid til at dette kunne føre til negative effekter i form av nye vridninger.⁹⁶ Dermed er det ikke nødvendigvis ønskelig med *full* likestilling. Utvalgets utredninger kan imidlertid tolkes som at en *reduksjon* av favoriseringen av gjeldsfinansiering anses ønskelig. Hensynet til nøytral innvirkning på selskapers valg av finansiering taler for en slik reduksjon av forskjellsbehandling. Det er derimot nærmest umulig å sikre at reglene rammer nøytralt i ethvert tilfelle.⁹⁷

---

⁹⁴ OECD (2015) pkt. 49

⁹⁵ OECD (2015) pkt. 49

⁹⁶ NOU 2014: 13 særlig kapittel 5

⁹⁷ NOU 2014: 13 pkt. 5.1

En konkret risiko OECD peker på for det tilfellet at nasjonale grupper ikke inkluderes under rentebegrensningsreglene, er risikoen ved renter betalt til nærstående parter og til tredjeparter under «structured arrangements» som «back-to-back»-arrangement.⁹⁸ Denne risikoen har imidlertid norske myndigheter tatt steg for å redusere, se oppgavens punkt 4.3.

I rapporten omtales også selvstendige enheter («standalone entities»), i betydningen enheter som ikke er en del av noen gruppe.⁹⁹ OECD fremholder at slike grupper utgjør en annen form for og grad av risiko for skatteplanlegging enn øvrige enheter. Det skilles mellom to ytterpunkter. For det første omtales de små, selvstendige enheter som eies direkte av et individ uten andre enheter under samme kontroll. Ifølge rapporten utgjør disse en lav risiko. Dette forklares nettopp med enhetens størrelse og med mangelen på parter i interessefellesskap. I andre tilfeller vil derimot risikoen være større, for eksempel for store enheter som er del av «complex holding structures involving trust or partnerships», og der de samme investorene har kontroll over flere enheter.¹⁰⁰

De norske reglene har til dels tatt hensyn til denne problematikken ved at rentebegrensningsregelen gjelder for lån fra «person, selskap [og] innretning». Mens den norske reguleringen av låntakere ikke omfatter fysiske personer og enkeltmannsforetak, skiller tilsynelatende ikke OECD på dette punkt mellom långiver og låntaker. Den tvil som Gjems-Onstad mfl. har gitt uttrykk for i sammenheng med lån til disse subjektene, finner således støtte i OECDs anbefalinger. Skatteloven § 6-41 må endres dersom norsk rett skal være i tråd med BEPS-rapporten.

BEPS legger for øvrig opp til målrettede, supplerende regler for særskilte risikoer, visse unntak for lånefinansiering av allmenntilgitt formål, samt til særregler for blant annet bank- og forsikringssektoren. De norske reglene er på dette punkt i tråd med anbefalingene, og de bemerkninger som er fremmet i forbindelse med unntak og særregulering i punkt 3.2.4 er således ikke i strid med BEPS-rapporten.

---

⁹⁸ OECD (2015) pkt. 51, jf. pkt. 175 flg.

⁹⁹ OECD (2015) pkt. 52

¹⁰⁰ OECD (2015) pkt. 52

4 NÆRMERE OM KRAVET TIL INTERESSEFELLESKAP

4.1 Generelt

Rentebegrensingsregelen gjelder for «nærstående» långiver, jf. § 6-41 første ledd. Det er først og fremst i slike tilfeller partene har mulighet til å påvirke rentefradraget. Risikoen for tilpasninger øker i tråd med styrken i tilknytningen mellom låntaker og långiver. For å ramme konstellasjoner som i realiteten anses som gjeld innad i interessefellesskap, selv om det formelt ikke dreier seg om «nærstående», gjelder regelen etter sjettede ledd også visse former for gjeld til tredjeparter.

Begrepet «nærstående» benyttes i flere bestemmelser i skattelovgivningen, med et innhold som i varierende grad sammenfaller med hverandre. Departementet så først hen til kriteriene for interessefellesskap i skatteloven § 13-1, men kom til at bestemmelsen ikke var egnet som mal for § 6-41: Rentefradragsregelen er en sjablonregel, mens armlengdeprinsippet innebærer en skjønsmessig reduksjon av inntekten, og § 13-1 har dessuten flere vilkår utover kravet til interessefellesskap.¹⁰¹ At kriteriene allerede er godt innarbeidet i skattelovgivningen, fremhevet imidlertid departementet som «en klar fordel».¹⁰² Departementet kom derfor til at kravet til interessefellesskap i § 6-41 skulle være det samme som i definisjonen av nærstående i ligningsloven § 4-12.¹⁰³

4.2 Innholdet i begrepet «nærstående»

4.2.1 Legaldefinisjon

En definisjon av «nærstående» fremgår av § 6-41 fjerde ledd første punktum. Etter bokstav a omfattes selskap og innretninger som låntaker har en viss tilknytning til, og etter bokstav b personer, selskap og innretninger som har en viss tilknytning i låntakeren. Videre rammes, etter bokstav c, selskap og innretninger som nærstående etter bokstav b har en gitt tilknytning

---

¹⁰¹ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.11.3

¹⁰² Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.11.3, se også pkt. 4.11.1

¹⁰³ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.11.3

til. En ytterligere utvidelse av rekkevidden fremgår av bokstav d, som omfatter slektninger til personlige nærstående etter bokstav b, samt selskap og innretninger som disse har den nødvendige tilknytning til.

4.2.2 Nærmere om når subjekter er «nærstående»

Vilkåret for tilknytning mellom låntaker og långiver er direkte eller indirekte eier- eller kontrollandeler på minst 50 prosent. Dersom låntaker eier eller kontrollerer långiver, eller omvendt, vil det foreligge en særlig nærliggende mulighet for skatteplanlegging med rentefradrag sammenlignet med tilfeller av gjeld mellom uavhengige parter. Der hver enkelt skattyter skal behandles individuelt ved beregningen av fradragsbegrensningen, skal det ved vurderingen av om låntaker og långiver er «nærstående» ses hen til «den samlede innflytelsen».¹⁰⁴ Et eksempel er inntatt i forarbeidene:

«Et skattyterforetak A som eies av to selskap B og C med 50 pst., vil således være nærstående med selskap D dersom B og C samlet eier minst 50 pst. av D.»¹⁰⁵

Man kan således ikke unngå rentebegrensningsregelen ved fordeling av eierskap på flere selskap.¹⁰⁶ Gjems-Onstad mfl. eksemplifiserer dette på følgende måte:

«Sett at en långiver Kreditor AS eier 50 % av aksjene i låntakerselskapet Debitor AS. Man kan så se for seg at Kreditor AS overdrar 25 % av aksjene til sitt heleide datterselskap, selskap D1 AS, og 25 % av aksjene til sitt heleide datterselskap, D2 AS. Kreditor AS har fortsatt indirekte kontroll over Debitor AS, nå via sine heleide datterselskap D1 AS og D2 AS.»¹⁰⁷

Indirekte eierskap er tilstrekkelig. Uavhengig av hvor mange selskaper som inngår i kjeden av eierskap, skal alle eierandeler på «minst 50 prosent» medregnes. Departementet presiserer at dette gjelder selv om den matematiske beregningen gjennom multiplikasjon av eierandeler medfører en indirekte eierandel under 50 prosent.¹⁰⁸ Dette kan i prinsippet innebære en svært lav prosentvis reell eierandel.¹⁰⁹ Forarbeidene eksemplifiserer situasjonen slik:

¹⁰⁴ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.11.3

¹⁰⁵ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.11.3

¹⁰⁶ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 604

¹⁰⁷ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 604 i petit

¹⁰⁸ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.11.3

¹⁰⁹ Illustrert ved eksempel med reell eierandel på 3,125 prosent hos Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 606 i petit

«Dersom selskap A eier 70 pst. av selskap B, som igjen eier 70 pst. av selskap C, vil en matematisk beregning av As eierandel i C være 49 pst. Kravet til indirekte eierandel er likevel oppfylt ettersom eierandelen i hvert ledd er på minst 50 pst.»¹¹⁰

At alternativet om kontroll er inntatt, er ifølge forarbeidene for også å ramme tilfeller «hvor bestemmende innflytelse ... utøves på annet grunnlag enn eierskap».¹¹¹ Alternativet får selvstendig betydning dersom eierskapet er mindre enn 50 prosent, blant annet i selskap med A- og B-aksjer.¹¹² Også for slik annen kontroll, rammes både den direkte og indirekte form.¹¹³

Vurderingen av om kontrollkriteriet er oppfylt, må ifølge forarbeidene skje ut fra det konkrete tilfellet.¹¹⁴ Tilfeller som omfattes er blant annet «rådighet over stemmeflertall på generalforsamling, retten til å velge flertall av styremedlemmer i et selskap, eller hvor en gjennom avtale er sikret bestemmende innflytelse over det annet rettssubjekt».¹¹⁵ Hvorvidt vilkåret omfatter kontroll i form av rett til å nedlegge veto mot beslutninger, såkalt negativ kontroll, er ikke avklart. Forarbeidene berører spørsmålet uten å konkludere. Juridiske teoretikere stiller seg tvilende, blant annet under henvisning til at det «ikke [er] naturlig å karakterisere vetorett mv som kontroll».¹¹⁶ Det kan imidlertid tenkes tilfeller der veto mot en beslutning i realiteten innebærer at en alternativ følge inntreffer. Dersom vetorett nedlegges for å oppnå denne alternative følgen, vil det nærmest være å regne som en form for indirekte kontroll. Selv om dette ikke er særlig praktisk, bør det ikke utelukkes på generelt grunnlag at negativ kontroll kan omfattes. I tråd med forarbeidenes anvisninger bør det også i slike tilfeller foretas en konkret vurdering, i lys av ordlyd og formål.

Gjems-Onstad mfl. mener kravet til eier- eller kontrollandel er prinsipielt uheldig. Forfatteren argumenterer for at vilkåret burde være «*mer enn 50 %*, ikke *minst 50 %*» (forfatters kursivering), ettersom det først er i førstnevnte tilfelle at det foreligger reell kontroll over et selskap.¹¹⁷ Situasjonen er kanskje upraktisk, men det kan tenkes en situasjon hvor to aksjonærer eier 50 prosent hver i et selskap. Selv om ingen i prinsippet kontrollerer selskapet, vil kravet til eierandel etter dagens ordlyd være oppfylt, og gjeldsrenter vil være gjenstand for avskjæring. Situasjonen vil imidlertid sjelden komme på spissen, både fordi det er upraktisk

¹¹⁰ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.11.3

¹¹¹ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.11.3

¹¹² Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 605

¹¹³ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 603

¹¹⁴ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.11.3

¹¹⁵ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.11.3

¹¹⁶ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 605 med videre henvisninger

¹¹⁷ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 602 i petit

med en slik fordeling av andeler med tanke på effektiv styring av selskapet, og fordi gjeldsoptaket må være av en viss størrelse mv. for å være gjenstand for avskjæring.

At det fremholdes et uttrykkelig vilkår for eier- eller kontrollandel, kan for øvrig også gi incentiv til nedsalg til under kravet om 50 prosent. Slike tilpasningsmuligheter vil imidlertid alltid oppstå når lovgiver setter klare grenser i lovteksten, og i lys av legalitetsprinsippet må et slikt nedsalg anses som en akseptabel tilpasning. Gjems-Onstad mfl. trekker videre frem det mer uheldige incentiv til å flytte virksomhet ut av landet, noe som ifølge forfatteren også skal ha skjedd.¹¹⁸ Slike følger er imidlertid vanskelig å unngå dersom man først skal ha regler om rentebegrensning.

En tilpasningsmulighet etter dagens regel, er for uavhengige konserner å etablere et felles finansieringsforetak hvor alle har en lavere eierandel enn vilkåret på 50 prosent - for eksempel tre konsern med 33 prosent eierskap hver.¹¹⁹ I utgangspunktet vil heller ikke kontrollvilkåret være innfridd i slike tilfeller, ettersom ingen av konsernene vil ha minst 50 prosent kontroll, og dermed ikke bestemmende innflytelse. Ettersom gjelden vil bli klassifisert som ekstern, kan det felles finansieringsforetaket finansiere konsernenes datterselskaper på lignende måte som en internbank, uten at rentekostnadene avskjæres.

4.2.3 Særlig om OECDs anbefalinger

Ifølge BEPS-rapporten skulle OECD ta for seg bruken av «third party, related party and intragroup debt» i skatteplanlegging med rentefradrag.¹²⁰ Det skilles således mellom det som kan oversettes til tredjeparter, nærstående parter og konserninterne parter. Hvordan gjeld til eksterne tredjeparter kan benyttes til overskuddsflytting, skal forklares i punkt 5. OECD fremholder at renter og likestilte utbetalinger til «intragroup parties» utgjør en risiko for «base erosion and profit shifting», men også utbetalinger til «related parties» trekkes frem. Skillet mellom «related party» og «intragroup» kompliserer sammenligningen med norsk intern rett, noe som vanskeliggjør vurderingen av om skatteloven § 6-41 er i tråd med anbefalingen. Det kan således også få betydning ved en eventuell tilpasning til regelen.

Etter skatteloven § 6-41 begrenses renter på gjeld mellom «nærstående» parter, i betydningen direkte eller indirekte eier- eller kontrollandeler på minst 50 prosent. Slik jeg leser BEPS-

---

¹¹⁸ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 602

¹¹⁹ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 629

¹²⁰ OECD (2015) pkt. 9

rapporten og definisjonen av «group»¹²¹, forstår jeg det slik at begrepet «intragroup» henspiller på direkte eller indirekte eierskap eller kontroll. Slik sett er den norske regelen på linje med OECDs anbefaling.

OECD sin definisjon av «related party» innebærer at fradragsbegrensning også skal ramme tilfeller av relasjoner til enheter eller individer som ikke er del av gruppen, men hvor et betydelig interessefellesskap («a significant relationship») foreligger mellom partene.¹²² OECD trekker frem følgende former for interessefellesskap:

Dersom i) en investering gjør at en person har «effective control» over en annen, eller dersom en tredje person har «effective control» over de to andre, videre dersom ii) en person har minst 25 prosent «investment» i en annen, eller en tredje person har slik «investment» i begge, samt dersom iii) to personer kan anses som «associated enterprises» etter Mønsteravtalens artikkel 9 om armlengdeprinsippet.¹²³

Begrepet «person» omfatter både fysiske og juridiske personer. Definisjonen utdypes ved at både direkte eller indirekte stemmerettigheter eller eierinteresser av en viss andel regnes som «investment». Dessuten anbefales det at familierelasjoner, fullmaktsituasjoner og arrangementer som i realiteten innebærer at kravet er oppfylt, også skal rammes.

En meningsfull direkte sammenligning med den norske regelen blir her vanskelig. Ved at både eierskap og kontroll er relevant tilknytning, og ved at denne kan være både direkte og indirekte, tar det norske «nærstående»-begrepet opp i seg både parter som OECD omtaler som «intragroup», og en del av de som faller under begrepet «related party». Videre beror spørsmålet om kontroll på en konkret vurdering i norsk rett. Det kan argumenteres for at i alle fall størsteparten av OECDs oppramsing også rammes av den norske regelen. Prosentandelen settes imidlertid langt lavere etter rapporten enn etter skatteloven § 6-41, henholdsvis 25 og 50 prosent. Dersom norsk intern rett skal tilpasses til BEPS-rapporten, vil det således innebære en senkning av terskelen for hva som anses som tilstrekkelig tilknytning. Hvorvidt dette er hensiktsmessig, skal jeg komme tilbake til nedenfor i punkt 4.2.4.

---

¹²¹ OECD (2015) pkt. 45

¹²² OECD (2015) pkt. 176

¹²³ OECD (2015) pkt. 176

4.2.4 Tidspunktet for vurderingen

Departementet antok at mange av de forholdene som omfattes er stabile¹²⁴, men fant behov for å avklare situasjonen der forholdene likevel endrer seg i løpet av et inntektsår. Av den grunn rammer rentebegrensingsregelen, etter bestemmelsens fjerde ledd annet punktum, alle tilfeller hvor kravet til interessefellesskap etter første punktum har vært oppfylt «på noe tidspunkt i inntektsåret». I tråd med det gjennomgående formål bak regelen, var dette med sikte på å hindre muligheten for omgåelse.¹²⁵ Slik bestemmelsen nå er formulert, vil det ikke være mulig å foreta kjøp eller salg av andeler, typisk rundt årsskiftet, med den virkning at man ikke rammes av regelen.

Gjems-Onstad mfl. gir uttrykk for at dette vilkåret, i lys av ordlyd, formål og bestemmelsens systematikk, må anses som en form for inngangsvilkår.¹²⁶ Forfatteren antar at bare renter påløpt mens tilknytningskravet er oppfylt, kan avskjæres. At kravet til interessefellesskap har vært oppfylt i løpet av året, innebærer i så tilfelle ikke full avskjæring av hele årets påløpte renter. Dersom nærstående-vilkåret har vært oppfylt 40 prosent av inntektsåret, vil avskjæring av renter bare kunne skje for 40 prosent av året. Dette fremstår på den ene siden som den rimeligste løsningen i de fleste tilfeller, ettersom det ikke er ønskelig å ramme ordinære transaksjoner uten skattemessig motivasjon.

På den annen side åpner tolkningen for omgåelsesmuligheter. Dersom to parter først har vært i et interessefellesskap, vil det fremdeles kunne foreligge lojalitet dem imellom, selv etter at det formelle interessefellesskapet opphører. Det kan tenkes tilfeller hvor partene ønsker å bevare lojaliteten gjennom en uformell form for samarbeid, og at dette påvirker lånevilkårene. Skatteplanlegging med rentefradrag kan kanskje også finne sted med sikte på å gjenoppta interessefellesskapet. I denne sammenhengen kan det vises tilbake til BEPS-rapporten, hvor de såkalte «related parties» gis en vidtrekkende definisjon. På den annen side er dette kanskje ikke en praktisk måte for selskaper bevisst å omgå regelen på. En slik uformell form for lojalitet vil uansett normalt være forbeholdt de mindre selskaper, og for slike tilfeller vil terskelbeløpet sette skranker for regelens anvendelse. Videre vil armlengdeprinsippet og ulovfestet gjennomskjæring kunne avhjelpe de øvrige tilfellene, og på den måten er kanskje Gjems-Onstad mfl. sin forståelse av vilkåret den mest hensiktsmessige.

---

¹²⁴ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.11.3

¹²⁵ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.11.3

¹²⁶ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 604

4.2.5 Långivers identitet eller tilknytning er ukjent

I praksis forekommer tilfeller hvor skattyteren ikke kjenner til at långiveren er nærstående, enten fordi skattyter er ukjent med långivers identitet, eller fordi tilknytningen ikke er kjent. Et eksempel er ved utstedelse av obligasjonslån, ettersom obligasjonseier gjerne har en tillitsmann som ivaretar hans interesser overfor låntaker.¹²⁷ Det foreligger rimelige holdepunkter for at dette som utgangspunkt ikke er til hinder for at rentebegrensingsregelen i skatteloven § 6-41 kommer til anvendelse.¹²⁸ Vilkåret synes således å være objektivt.

Departementet har i tolkningsuttalelse fremholdt muligheten for at toårsfristen i ligningsloven § 9-6 nr. 3 bokstav a kan være til hinder for at forholdet tas opp som endrings sak.¹²⁹ Dette forutsetter at lovens opplysningsplikt er aktsomt og lojalt overholdt. Uttalelsen er interessant, ettersom departementet synes å åpne for en form for rimelighet i et ellers mekanisk utformet regelsett. På den annen side vil en slik tolkning innebære en større grad av forutberegnelighet for skattesubjektene, noe som fremstår som en god regel i de tilfeller opplysningsplikten er overholdt: I slike tilfeller er det lav risiko for at rentefradraget kommer som et resultat av skatteplanlegging. Samtidig vil det være høy risiko for avskjæring av rentekostnader i det som for skattyteren fremstår som et ordinært låneforhold.

4.3 Gjeld til tredjepart som likestilles med intern gjeld

4.3.1 Innledning

Hovedregelen er altså at det bare er rentekostnader på gjeld mellom nærstående som omfattes. Etter skatteloven § 6-41 sjette ledd skal likevel også visse former for gjeldsforpliktelser opptatt hos uavhengig tredjepart anses som opptatt av nærstående part. Departementet begrunner dette i behovet for motvirkning av tilpasninger, ved at det ellers vil foreligge en mulighet for selskap til «å ta opp et høyere lån hos en uavhengig långiver, og dermed få et større rentefradrag enn hva et uavhengig selskap kunne fått».¹³⁰

---

¹²⁷ Lignings-ABC (2015) pkt. 7.4

¹²⁸ FIN tolkningsuttalelse 10.06.14 pkt. 6, jf. Lignings-ABC (2015) pkt. 7.4

¹²⁹ FIN tolkningsuttalelse 10.06.14 pkt. 6

¹³⁰ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.12.1 og FIN høringsnotat 20.12.13 pkt. 2.1

Med henvisning til ligningspraksis og forarbeider, antas det i juridisk teori at renter bare omfattes innenfor vilkårenes rekkevidde.¹³¹ I så tilfelle rammes antakelig bare renter som påløper i den perioden vilkårene etter sjettede ledd er oppfylt.¹³² En slik forståelse er i tråd med ordlyden av «så langt» i sjettede ledd, og fremgår dessuten relativt klart av tolkningsuttalelse fra departementet vedrørende bokstav a.¹³³

I forbindelse med statsbudsjettet 2016, har departementet uttalt at eksterne renter «prinsipielt bør inkluderes i en generell rentebegrensningsregel mot overskuddsflytting».¹³⁴ En slik eventuell endring vil kunne få avgjørende betydning for hvilket krav som stilles til tilknytning mellom låntaker og långiver. Uttalelsen drøftes i punkt 5.

4.3.2 Nærstående part stiller sikkerhet for gjelden

Rentebegrensningsregelens virkeområde utvides for det første til å omfatte tilfeller «der en nærstående part har stilt sikkerhet for gjelden», se § 6-41 sjettede ledd bokstav a. Et typisk tilfelle er når et selskap får ta opp et banklån mot at morselskapet stiller garanti for gjelden.¹³⁵ Datterselskapet vil under slike omstendigheter kunne få et høyere lån enn hva det ville fått dersom slik garanti ikke forelå, med den konsekvens at størrelsen på datterselskapets fradragsberettigede rentekostnader øker. Den eksterne gjelden, og dermed det tilhørende rentefradraget, er således muliggjort av selskapets interessefellesskap med sin garantist. Departementet anså den økonomiske realitet bak en slik lånekonstruksjon som likestilt med datterselskapets opptak av et lån direkte hos morselskapet.¹³⁶

I motsetning til det som opprinnelig fulgte av forskriftsutkastet, har departementet i tolkningsuttalelse fremholdt at også sekundære sikkerhetsstillelser omfattes.¹³⁷ Det stilles altså ikke krav om at sikkerheten er stilt direkte overfor skyldneren.¹³⁸ Skattedirektoratet antar at dersom gjelden er tatt opp hos en ikke-nærstående, og garanti stilles av en annen ikke-

---

¹³¹ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 607

¹³² Ligning-ABC (2015) pkt. 8.5

¹³³ FIN tolkningsuttalelse 10.06.14 pkt. 5

¹³⁴ Meld. St. 4 (2015-2016) pkt. 8.3.4

¹³⁵ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.12.3

¹³⁶ Prop. 1 LS Tillegg 1 (2013-2014) pkt. 6.1.2

¹³⁷ FIN tolkningsuttalelse 10.06.14 pkt. 2

¹³⁸ Lignings-ABC (2015) pkt. 8.2

nærstående, rammes tilfellet når en nærstående har stilt sikkerhet for garantistens regresskrav.¹³⁹

Som utgangspunkt er det en forutsetning at sikkerheten bygger på en rettslig bindende avtale med långiveren.¹⁴⁰ Departementet har imidlertid understreket at det ved omklassifiseringsvurderingen må «ses hen til om sikkerhetsstillelsen gir lånemuligheter ut over det låntakeren kunne ha oppnådd uten sikkerhetsstillelsen».¹⁴¹ Dette tilsier at også uformelle sikkerhetsstillelser etter omstendighetene rammes. Departementet viser til at det foreligger konsernpraksis der morselskap avgir erklæring om økonomisk støtte overfor andre konsernselskapers långivere, for eksempel såkalte «letters of comfort».¹⁴² Slike erklæringer kan ha likhetstrekk med formell sikkerhetsstillelse, uten å være rettslig bindende. Også uformelle sikkerhetsstillelser kan imidlertid forbedre selskapets lånemuligheter. Det avgjørende må være om det har fått virkninger for lånemulighetene.

Det kan reises spørsmål om hva som vil gjelde ved såkalte «implisitte garantier». Med det menes tilfeller hvor et konsernselskap får bedre lånebetingelser enn et uavhengig selskap, på bakgrunn av selskapets tilknytning til det aktuelle konsernet.¹⁴³ Selv om en slik tilknytning kan få virkning for et selskaps lånemuligheter, vil situasjonen vanskelig kunne anses som «sikkerhetsstillelse» så lenge det bare er tale om en forbindelse. Som nevnt er utgangspunktet at sikkerheten må bygge på rettslig bindende avtale. Der en erklæring om økonomisk støtte ligger i grenseland, vil en konserntilknytning ikke kunne tolkes inn under ordlyden. OECD sin definisjon av «related party» omfatter derimot såkalte «associated enterprises», noe som ut fra denne situasjonen kan ha noe for seg. BEPS bygger dessuten på at også eksterne rentekostnader er gjenstand for avskjæring. Jeg kommer tilbake til dette spørsmålet under punkt 5.4.

I forarbeidene ble det forutsatt at erklæringer om at eiendeler ikke skal pantsettes, såkalte negative pantsettelseserklæringer, skulle anses som «sikkerhetsstillelse». Departementet har senere gått bort fra dette, under henvisning til at slik pantsettelseserklæring bare er egnet til å gi økt sikkerhet for långiver i tilfeller som allerede er unntatt etter skattelovforskriften

---

¹³⁹ Lignings-ABC (2015) pkt. 8.2

¹⁴⁰ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.12.3

¹⁴¹ Prop. 1 LS Tillegg 1 (2013-2014) pkt. 6.1.2

¹⁴² Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.12.3

¹⁴³ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 603 i petit

§ 6-41-1.¹⁴⁴ I forlengelsen ble også andre lignende typer erklæringer ansett å falle utenfor virkeområdet. Gjems-Onstad mfl. antyder at departementets tolkningsuttalelse sannsynligvis vil bli fulgt i ligningspraksis.¹⁴⁵

Det oppstår videre spørsmål om hva som gjelder for lovregulert ansvar, for eksempel etter aksjeloven § 14-11 annet og tredje ledd om solidarisk ansvar for visse forpliktelser ved fisjon. I en tolkningsuttalelse har departementet konstatert at slik lovpålagt ansvar for annens gjeld kan måtte anses som sikkerhetsstillelse etter § 6-41 sjette ledd bokstav a, forutsatt at partene er nærstående.¹⁴⁶ Det kan stilles spørsmål ved denne tolkningen, ettersom det ikke faller naturlig å innfortolke et legalansvar under ordlyden av «har stilt sikkerhet for». Som Gjems-Onstad mfl. gir uttrykk for, er ofte et legalansvar mer eller mindre ufrivillig.¹⁴⁷ Det synes således å innebære en utvidet tolkning av ordlyden til ugunst for skattyteren, noe som betyr at legalitetsprinsippet kan komme inn som skranke. Tolkningsuttalelsen vil av den grunn, ut fra omstendighetene, ikke kunne følges opp i ligningspraksis.

Departementet har i den samme tolkningsuttalelsen, og med grunnlag i ordlyden «så langt», fremholdt at sikkerhet for andre, mulige krav ikke rammes av bestemmelsen.¹⁴⁸ Kostnader i forbindelse med lån som ikke blir benyttet trekkes frem som eksempel. Dette kan karakteriseres som en hensiktsmessig presisering av vilkåret om at sikkerheten må være stilt for den gjeld som rentene knytter seg til.¹⁴⁹

I teorien legges det til grunn at også mange selskaper som ikke har mulighet for overskuddsflytting, eller som ikke benytter seg av en slik mulighet, blir hardt rammet av regelen.¹⁵⁰ Næringslivsorganisasjoner har knyttet bemerkninger til likestillingen av sikkerhetsstillelse fra nærstående med intern gjeld.¹⁵¹ Det vises til at slik sikkerhetsstillelse er vanlig ved eksterne låneopptak, og at enkelte konsern vil måtte legge om finansieringsstrukturen. Til dette kan det bemerkes at når skattereglene påvirker selskapenes finansieringsform og selskapsstruktur, strider regelen mot hensynet til nøytralitet.¹⁵² Det gjorde i prinsippet regelverket også før vedtakelsen av den nye skatteloven § 6-41, ved at

---

¹⁴⁴ FIN tolkningsuttalelse 10.06.14 pkt. 3

¹⁴⁵ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 608

¹⁴⁶ FIN tolkningsuttalelse 10.06.14 pkt. 4

¹⁴⁷ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 608

¹⁴⁸ FIN tolkningsuttalelse 10.06.14 pkt. 7

¹⁴⁹ Lignings-ABC (2015) pkt. 8.2

¹⁵⁰ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 597 flg.

¹⁵¹ Prop. 1 LS Tillegg 1 (2013-2014) pkt. 6.1.2

¹⁵² Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 598

gjeldsfinansiering ble favorisert på selskapets hånd.¹⁵³ Situasjonen er således nå motsatt, uten at man er nærmere målsetningen om skattemessig nøytralitet.

Det fremholdes at rentebegrensningsregelen også vil påvirke innenlandske selskapsstrukturer.¹⁵⁴ At nasjonale selskaper rammes kan tilsi at rentebegrensningsregelen strider mot det overordnede formålet bak regelen om å motvirke svekkelse av det norske skattefundament, samt om å oppnå likere konkurransevilkår mellom helnorske og multinasjonale konserner. Regelen rammer på den måten noen av de selskapene som den etter formålet skulle beskytte.¹⁵⁵ Alternativt hadde imidlertid regelen kom i strid med Norges forpliktelser etter EØS-avtalen, noe som ikke er en reell mulighet. Dessuten kan skatteplanlegging med rentefradrag også forekomme hos de helnorske selskaper.

4.3.3 Unntak i skattelovforskriften § 6-41-1

Slik de vide begrensningene i § 6-41 er utformet, omfattes ikke bare de kreative og strategiske tilpasninger. Også mange ordinære, ikke-skattemotiverte strukturer og transaksjoner faller inn under ordlyden. I 2014 ble det tilføyd¹⁵⁶ en bestemmelse i skattelovforskriften § 6-41-1, som gjør unntak fra skatteloven § 6-41 sjette ledd bokstav a. Dette begrunnes med behovet for unntak for de tilfeller der en sikkerhetsstillelse ikke gjør det mulig for et selskap å ta opp et høyere lån enn det ellers ville fått.¹⁵⁷

Et utgangspunkt følger av sjette ledd bokstav a, hvor det gjøres unntak for tilfeller hvor et datterselskap har stilt sikkerhet for gjelden til et morselskap. I tilfeller hvor den som stiller sikkerhet er eid eller kontrollert med en andel på minst 50 prosent av den som det stilles sikkerhet for, vil imidlertid lånemuligheten normalt ikke påvirkes av sikkerhetsstillelsen. Skattelovforskriften § 6-41-1 bokstav a oppstiller derfor unntak for slike sikkerhetsstillelser.¹⁵⁸ I disse tilfellene anses det for å være eier- eller kontrollandelene som påvirker låntakers lånekapasitet, heller enn sikkerhetsstillelsen. Dette har i juridisk teori blitt uttrykt som at långiver «uansett som hovedregel [vil] ha indirekte sikkerhet i morselskapets aksjer i datterselskapet».¹⁵⁹ Som Gjems-Onstad mfl. argumenterer for, er det imidlertid ikke

---

¹⁵³ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 630

¹⁵⁴ Prop. 1 LS Tillegg 1 (2013-2014) pkt. 6.1.2

¹⁵⁵ Christophersen mfl. (2015)

¹⁵⁶ Forskrift av 24. april 2014 nr. 570

¹⁵⁷ FIN høringsnotat 20.12.13 pkt. 2.1

¹⁵⁸ Brudvik (2015) pkt. 2.8.1.5

¹⁵⁹ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 608

gitt at den asymmetrien som rentebegrensningsregelen skal motvirke, er mindre i tilfellene der datterselskapet stiller sikkerhet for morselskapet, sammenlignet med der morselskapet stiller sikkerhet for datterselskapet.¹⁶⁰

Unntaket etter bokstav b gjelder dersom sikkerheten er stilt i form av pant i eierandel i låntaker eller fordring på låntaker. Ved pantsettelsestilfellene anser departementet verdiene som aksjene representerer, som forklaringen bak en eventuell forbedret lånekapasitet.¹⁶¹ Det samme legges til grunn for fordringer. Gjems-Onstad mfl. antar at også andre finansielle instrumenter kan omfattes av bestemmelsen etter en utvidende fortolkning, så fremt deres funksjon ligner på den som for fordringer eller aksjer.¹⁶² En formålsbetraktning synes å støtte denne fortolkningen, ettersom sikkerheten da kan antas å ha vært uten betydning for lånemulighetene. Denne utvidende fortolkning vil dessuten være til gunst for skattyter, og dermed lite betenkelig.

I juridisk teori fremholdes det at begrepet «nærstående» og kravene til eier- eller kontrollandeler må forstås i tråd med definisjonen i hovedregelen i § 6-41.¹⁶³ Det innebærer at et indirekte eierskap i realiteten kan være lavere enn 50 prosent, ved at 50 prosent eierskap i hvert ledd regnes som tilstrekkelig. Dette medfører en hensiktsmessig gjennomgående forståelse. Videre skal omklassifisering fra eksterne til interne lån bare skje «så langt det er stilt sikkerhet for gjelden».¹⁶⁴ Som for bestemmelsen for øvrig, innebærer dette antakelig en begrensning ved tilfeller av delvis sikkerhetsstillelse, herunder for sikkerhet for deler av et lån eller for deler av året.

4.3.4 «Back-to-back»-lån

Ifølge BEPS-rapporten oppstår problemet med skatteplanlegging ved bruk av rentefradrag ikke bare i gjeldsforhold på tvers av landegrensene. Innad i landet kan dette skje for eksempel ved bruk av såkalte «structured arrangements». Dette defineres som «any arrangement where the entity, its group and its related parties, taken together, do not bear the entire cost of the interest payment», eksempelvis «back-to-back»-arrangementer.¹⁶⁵

---

¹⁶⁰ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 608

¹⁶¹ FIN høringsnotat 20.12.13 pkt. 2.4

¹⁶² Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 609 i petit

¹⁶³ Sandli (2014b) s. 186

¹⁶⁴ Lignings-ABC (2015) pkt. 8.6

¹⁶⁵ OECD (2015) pkt. 181 og 182

Med «back-to-back»-lån menes hvor «en nærstående har en fordring mot långiver som har sammenheng med långivers krav mot debitorselskapet».¹⁶⁶ I realiteten blir lånet gitt indirekte mellom de nærstående parter, via en uavhengig tredjepart. Skatteloven § 6-41 sjette ledd bokstav b utvider av den grunn rentebegrensingsregelens virkeområde til eksterne renter i slike konstellasjoner, - etter ordlyden så langt «den part som er nærstående har en fordring på en ikke-nærstående part, og fordringen har sammenheng med gjelden».

Som eksempel viser departementet til situasjonen der et selskap opptar lån i en uavhengig bank, samtidig som selskapets morselskap skyter inn det tilsvarende beløpet i banken.¹⁶⁷ Slike tilfeller rammes, forutsatt at innskuddet har sammenheng med utlånet. Et annet typetilfelle som departementet antar vil rammes, er tilfeller der selskapet i utgangspunktet betaler rentekostnader på lån til en uavhengig part, men der partenes forutsetninger er at et beløp tilsvarende rentekostnader med fratrukk for et provisjonsbeløp, skal viderebetales til selskapets nærstående part. Denne nærstående part anses da som den reelle långiver, og rentekostnadene dermed som interne renter.

Departementet understreker at det må foreligge et reelt tredjepartslån, for at tilfellet skal rammes.¹⁶⁸ Det avklares imidlertid ikke hva som mer konkret ligger i kravet. Det oppstår spørsmål blant annet om fordringen på den uavhengige tredjepart må fremstå som en nødvendig betingelse for at lånet kommer i stand. Gjems-Onstad mfl. stiller seg tvilsom til dette, og mener regelen bør tolkes som at fordringen «må være en faktor av betydning, men ingen nødvendig betingelse» for lånet.¹⁶⁹ Tolkningen bygger på at regelens formål er å hindre omgåelse, og den oppfatning at regelen derfor bør tolkes på en måte som gjør den enkel å anvende. Samtidig tar forfatteren til orde for en presumsjon om sammenheng mellom fordring og gjeld, dersom det ikke foreligger tilstrekkelige holdepunkter for noe annet.

Av forarbeidenes eksempler fremkommer visse forutsetninger for at tilfellene skal rammes. Det kan ut fra dette synes som at den nevnte sammenheng er en nødvendig betingelse. Ut fra sjette ledd bokstav a var imidlertid forutsetningen at lånemulighetene ble påvirket av sikkerhetsstillelsen. Dette kan tale for Gjems-Onstad mfl. sin tolkning om at fordringen må være «en faktor av betydning». Hensynet til motvirkning av omgåelse støtter også en slik forståelse.

---

¹⁶⁶ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 606

¹⁶⁷ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.12.1

¹⁶⁸ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.12.1

¹⁶⁹ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 609

5 SÆRLIG OM EKSTERN GJELD

5.1 Problemstillingen

Etter dagens rentebegrensningsregel får ekstern gjeld først og fremst betydning for fradragsrammen ved at eksterne renter inngår i beregningen av denne. Scheel-utvalget har imidlertid rettet fokus mot spørsmålet om behandlingen av ekstern gjeld. Det fremheves at det er mulig for konserner å benytte ekstern gjeld som et virkemiddel for overskuddsflytting ved bruk av rentefradrag, ettersom eksterne renter i utgangspunktet ikke rammes av rentebegrensningsregelen.¹⁷⁰ Utvalget viser til at et konsern kan forskyve reell ekstern gjeld til høyskattelend ved at en større andel av de eksterne lån tas direkte opp i et slikt land. Det legges til grunn at lånekostnadene ikke nødvendigvis vil øke ved en slik gjeldsstrukturering, særlig ikke dersom forskyvningene skjer gjennom tykk kapitalisering av datterselskap i utlandet. Utvalget vurderer behandlingen av eksterne rentekostnader som et reelt problem, på tross av de særlige unntak som finnes i skatteloven § 6-41 sjette ledd. Utvalget mener dessuten at lovens utvidelser i sjette ledd kompliserer regelverket.¹⁷¹ Blant annet anser utvalget det som vanskelig å skille mellom interne og eksterne rentekostnader ved ulike former for sikkerhetsstillelser, blant annet på grunn av eksistensen av implisitte garantier som omtalt i punkt 4.3.2. I punkt 4.2.2 ble det dessuten vist til hvordan uavhengige konserner kan finansiere datterselskaper med ekstern gjeld gjennom en felles finansieringsinstitusjon. Dette kan tale for at hensynet til en mer effektiv regel tilsier at også eksterne renter bør rammes av rentebegrensningsregelen.

5.2 Scheel-utvalgets anbefaling

Scheel-utvalget anbefaler at alle renter skal være gjenstand for avskjæring i fradragsbegrensningen.¹⁷² Utvalget ønsker å oppheve skillet mellom intern og ekstern gjeld, slik at også renter betalt til uavhengig långiver skal kunne avskjæres i fradragsbegrensningen.¹⁷³ I utredningen erkjennes den uheldige effekten dette vil medføre, ved at begrensningsregelen også vil ramme lån fra eksterne långivere til selskap uten

---

¹⁷⁰ NOU 2014: 13 pkt. 8.3.1

¹⁷¹ NOU 2014: 13 pkt. 8.3.3

¹⁷² NOU 2014: 13 pkt. 8.3.3

¹⁷³ NOU 2014: 13 pkt. 8.3.3

muligheter for overskuddsflytting. Under henvisning til at nærstående-vurderingen er krevende for skattemyndighetene, tillegges imidlertid hensynet til en effektiv regel avgjørende vekt. Ettersom gjeld er skattemessig forskjellsbehandlet sammenlignet med egenkapital, anses det dessuten som en akseptabel virkning at regelen for noen selskap vil treffe skjevt.

Denne delen av Scheel-utvalgets anbefalinger har vært gjenstand for særlig kritisk debatt. Et poeng er at endringen øker faren for dobbeltbeskatning, ettersom den eksterne långiver blir beskattet for renteinntektene, samtidig som låntakerens fradrag begrenses. OECD har erkjent denne problemstillingen, og det er signalisert videre utredninger knyttet til dette temaet.¹⁷⁴ Den gjennomgående tilbakemelding har vært at en slik generell rentebegrensningsregel har potensiale til å ramme næringslivet hardt.¹⁷⁵ På selskapets hånd har gjeld som finansieringsform vært favorisert fremfor egenkapital, noe som har ført til en høy grad av ekstern finansiering av norske selskaper. En utvidelse av regelen kan således få store konsekvenser for de enkelte selskap.¹⁷⁶ Det kan i den forbindelse bemerkes at utvalgets utredning kan tolkes i retning av at en omlegging av norske selskapers finansieringsstruktur er ønskelig. Den foreslåtte utvidelsen av hvilke renter som omfattes vil kunne medføre en høyere egenkapitalgrad. Ettersom risikoen knyttet til egenkapital er lavere enn den for gjeld, vil dette således innebære at selskapenes økonomi er mindre utsatt for en nedgang i økonomien.

Noen aktører har stilt seg positiv til utvalgets endringsforslag. Blant annet gjelder dette Skattedirektoratet, som viser til at endringen vil vanskeliggjøre tilpasninger til regelen. Jeg er enig i at det vil «medføre en betydelig forenkling» av vurderingen om hvilke renter som skal avskjæres.¹⁷⁷ En innvending er imidlertid at det ikke vil innebære noen løsning på problematikken om hva som inngår i selve rentebegrepet. Selv om Skattedirektoratet har uttalt seg positivt til regelendringen, understrekes også den negative effekt med hensyn til antallet selskaper som vil omfattes av regelen.¹⁷⁸ I motsetning til mye av kritikken ellers, skjer imidlertid argumentasjonen med utgangspunkt i hensynet til kostnadseffekt: Det pekes på at omleggelserne som følge av endringen må antas å bli ressurskrevende både for et stort antall selskaper og for skattemyndighetene. Argumentasjonen er på dette punkt påfallende, ettersom

---

¹⁷⁴ Saunders (2015)

¹⁷⁵ Se bl.a. Christophersen mfl. (2015)

¹⁷⁶ Slik også Revisorforeningen (2015)

¹⁷⁷ Skattedirektoratet (2015)

¹⁷⁸ Skattedirektoratet (2015)

Scheel-utvalget på sin side fremholder hensynet til skattemyndighetenes kostnadssparing som et argument *for* at eksterne rentekostnader skal rammes.

Slik også flere av høringsinstansene har fremholdt¹⁷⁹, kan det rettes kritikk mot at utvalget ikke har gjort grundigere analyser og vurderinger. Utvalget burde i alle fall tydeligere synliggjort den avveining som er foretatt, når hensynet til en effektiv regel tillegges avgjørende vekt på bekostning av begrensning av reelle rentekostnader i enkelttilfellet. Også alternative tiltak burde ha blitt vurdert, for eksempel dokumentasjonskrav for skattyter.¹⁸⁰ Slike vurderinger burde være en selvfølgelig forutsetning for forslag om såpass betydelige utvidelser av regelens virkeområde.

Det har videre blitt knyttet kritiske bemerkninger i juridisk teori til en generell avskjæring av eksterne renter. Det fremholdes som en uheldig effekt at langt flere selskap vil rammes på tross av at de ikke har foretatt skatteplanlegging, og det hevdes at endringen vil gjøre regelen «vesentlig mindre treffsikker».¹⁸¹ Særlig Gjems-Onstad har uttalt seg kritisk.¹⁸² Forfatteren innleder med at endringen kan «være markert negativ» for en del norske konserner. Videre stiller han spørsmålsteget ved utvalgets argumentasjon:

«Fremstillingsformen til Scheel-utvalget er på dette punktet tankevekkende. Det er som om gjeld i selskaper primært er skattemotivert. At de fleste selskaper helst unngår ekstern gjeld fordi det gjør dem mer sårbare, er ikke del av argumentasjonen. Ei heller trekkes frem at en strammere rentebegrensningsregel kan gjøre at flere selskap må betale skatt av et underskudd, og at effekten kan forverres når vi en gang er ute av et lavrentescenario. Andre steder trekker utvalget frem at skattesystemet skal motvirke svingninger i økonomien. Men en skjerpet rentebegrensning vil virke konjunkturfosterkende, dvs øke presset på belånte underskuddsselskaper i nedgangstider.»

Etter forfatterens mening fremstår utvalgets utredning som virkelighetsfjern. Jeg er enig i at forslaget om å avskjære eksterne renter på generell basis fremstår som dårlig begrunnet, samt at flere viktige argumenter er utelatt. Utvalget har blant annet ikke vektlagt at finansiering med ekstern gjeld kan være motivert i ønsket om en hensiktsmessig kapitalstruktur. Gjems-Onstads utsagn om at utvalget anser gjeld i selskaper som primært skattemotivert, kan imidlertid hevdes å være trukket noe langt. Utvalget fremholder flere steder som en uheldig

---

¹⁷⁹ Bl.a. Revisorforeningen (2015) og SSF (2015)

¹⁸⁰ SSF (2015)

¹⁸¹ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 603 i petit

¹⁸² Gjems-Onstad (2015) pkt. 4.2

sideeffekt at også reelle rentekostnader vil bli rammet av den anbefalte endringen, men anser dette som en akseptabel konsekvens for å oppnå en effektiv regel.

5.3 Departementets oppfølging av Scheel-utvalgets utredning

Gjems-Onstad avslutter omtalen av Scheel-utvalgets forslag, med at han anser det som tvilsomt at innstramningene av rentefradragsbegrensningen vil bli vedtatt. Under henvisning til utvalgets utredning og til muligheten for overskuddsflytting gjennom gjeld til uavhengige parter, slutter imidlertid departementet seg til synspunktet om at eksterne renter «prinsipielt bør inkluderes i en generell rentebegrensningsregel mot overskuddsflytting».¹⁸³ Et slikt tiltak ble for øvrig omtalt allerede i det opprinnelige høringsforslaget, hvor det ble gitt signal om at det i en eventuell revisjon av regelverket kunne bli aktuelt også å begrense ekstern gjeld.¹⁸⁴

I stortingsmelding understreker departementet imidlertid at det ikke er ønskelig å ramme reelle rentekostnader i ordinære låneforhold hvor det ikke foreligger risiko for overskuddsflytting, og viser til at det vil ha uheldige virkninger både for finansieringsmuligheter og investeringsincentiver for selskaper. Det fremheves som en forutsetning at «en finner en tilfredsstillende løsning for å unngå at rentebegrensningen rammer ordinære låneforhold».¹⁸⁵ På bakgrunn av dette er det foreløpig ikke fremmet forslag om en generell likestilling av interne og eksterne renter. Det er også et poeng at regelverket bare har virket i ett år, og det er lite hensiktsmessig at flere endringer innføres før skattemyndighetene har fått mulighet til å se an virkningene av reglene. Departementet varsler imidlertid et videre utredningsarbeid knyttet til alternative løsninger «for å hindre at reelle låneforhold dermed rammes av rentebegrensningen», med sikte på en utvidelse av regelens virkeområde til også å omfatte eksterne renter.¹⁸⁶

---

¹⁸³ Meld. St. 4 (2015-2016) pkt. 8.3.4

¹⁸⁴ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.6

¹⁸⁵ Meld. St. 4 (2015-2016) pkt. 8.3.4

¹⁸⁶ Meld. St. 4 (2015-2016) pkt. 8.3.4

5.4 Særlig om OECDs anbefalinger

Departementet har signalisert at OECDs BEPS-rapport vil inngå i det videre utredningsarbeid. Også der konkluderes det med at problemet kan oppstå ved opptak av gjeld hos tredjepart, for eksempel ved at et selskap bærer en stor del av konsernets totale eksterne netto rentekostnader, såkalt tynn kapitalisering. Den endelige anbefalingen fra OECD bygger på at «the best practice approach» skal gjelde for alle former for gjeldsrenter, samt andre kostnader som ut fra den økonomiske realitet tilsvarer renter.¹⁸⁷ I denne relasjon fremlegges ikke alternativer for utformingen av regelen, og forutsetningen er således at «the best practice approach» innebærer en likestilling av renter på gjeld til eksterne («third parties») med renter på gjeld til parter i interessefellesskap («related party and intragroup debt»). OECD legger altså til grunn andre forutsetninger enn dagens norske regler, og under henvisning til hensiktsmessigheten av et konsistent regelverk på tvers av landegrenser, blir Scheel-utvalgets forslag knyttet til ekstern gjeld straks mer aktuell.

---

¹⁸⁷ OECD (2015) pkt. 9 og 35

6 AVSLUTTENDE RETTSPOLITISKE BETRAKTNINGER

6.1 Dagens regel

Skatteloven § 6-41 kom ikke som noen overraskelse på det norske juridiske miljøet. Som Gjems-Onstad mfl. har fremholdt, var det bare overraskende at det tok så lang tid før departementet fikk rentebegrensingsregelen på plass.¹⁸⁸ Selve formålet bak regelen har bred politisk og faglig oppslutning, og det er mer eller mindre enighet om at det foreligger et behov for en slik regel.¹⁸⁹ Scheel-utvalgets flertall er klare på at det fremdeles er behov for en begrensning i fradrag, for motvirkning av overskuddsflytting og for at Norge ikke skal bli et attraktivt land å føre fradrag i.¹⁹⁰ I teorien betegnes regelen som i det store og det hele «velbegrunnet».¹⁹¹

Fellesnevneren for kritikken mot regelen er at bestemmelsen «favner langt videre enn det formålet bak regelen tilsier».¹⁹² I fagmiljøet diskuteres det hvorvidt lovregelen er tilpasset det gjeldende regelverket, samt med hensyn til regelens treffsikkerhet ut fra det tilsiktede formål. Fordelen med en sjablonregel er, her som ellers, at den er enkel å praktisere. Ulempen er, som Gjems-Onstad mfl. fremholder, at regelen «fungerer mekanisk og dermed treffer lite presist».¹⁹³

Ved at dagens rentebegrensingsregel innebærer tilfeller av begrensning av reelle rentekostnader, blir prinsippet om skatteevne langt på vei kompromittert.¹⁹⁴ Når rentefradraget i skatteloven § 6-40 begrenses, vil det dessuten kunne medføre dobbeltbeskatning og et brudd på prinsippet om symmetri, når långiver skattlegges for renteinntekter uten at låntaker nødvendigvis oppnår fradrag for de motstående rentekostnader.

---

¹⁸⁸ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 597

¹⁸⁹ Zimmer (2014b) s. 466 i petit

¹⁹⁰ NOU 2014: 13 pkt. 8.1

¹⁹¹ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 630

¹⁹² Zimmer (2014b) s. 466 i petit

¹⁹³ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 597

¹⁹⁴ Gjems-Onstad mfl. (2015) s. 598

Zimmer mener at denne dobbeltbeskatningen er «slående [...] underkommunisert» i forarbeidene.¹⁹⁵

Scheel-utvalgets mindretall¹⁹⁶ vurderer de negative konsekvensene ved dagens regel for å gå lenger enn å innebære brudd på symmetriprinsippet, ved at «skattyter som går med underskudd [vil] kunne komme i en situasjon hvor rentefradragsbegrensningen medfører at selskapet må betale skatt».¹⁹⁷ En slik konsekvens er uheldig. Det er imidlertid kritikkverdigg når mindretallet fremholder at han «ikke helt [kan] se hvordan man kan utforme en alternativ sjablongregel på dette området på en hensiktsmessig måte».¹⁹⁸ Mindretallet foreslår heller oppheving av hele regelen, og fremholder at en presisert versjon av armlengdeprinsippet bør være tilstrekkelig for å motvirke overskuddsflytting. Armlengdeprinsippet har allerede vist seg ikke å være tilstrekkelig, og det er vanskelig å forestille seg at en presisering vil løse problemet. En oppheving av sjablonregelen vil av den grunn være uheldig, og medføre økt incentiv til allokering av gjeld til Norge. Dette gjør seg særlig gjeldende ettersom de fleste andre OECD-land har innført regler om rentebegrensning, og etter publiseringen av BEPS-prosjektet vil nok tendensen forsterkes.

Når det gjelder den kritikk som i oppgaven har blitt fremholdt mot regelens tekniske utforming, se for eksempel punkt 3.1, kan et forslag til løsning være i større grad å oppstille en tematisk regulering av hovedreglene i lovteksten. De nærmere unntak og detaljer kan reguleres i skattelovforskriften. Dette ville innebære en mer ryddig lovregel, samtidig som det vil gjøre rentebegrensningsregelen mer fleksibel for fortløpende justeringer ut fra tilpasninger og omgørelser i det praktiske liv.

6.2 Forholdet mellom skatteloven § 6-41 og OECDs anbefalinger

Det kan synes som at de norske reglene om rentebegrensning i hovedtrekk er i tråd med «the best practice approach» for rentefradragsregler i OECDs endelige rapport. Det legges dessuten opp til en viss valgfrihet med hensyn til de nærmere detaljer i utformingen.

De skisserte løsningene i rapporten er imidlertid til dels strengere enn den norske

---

¹⁹⁵ Zimmer (2014c) pkt. 6

¹⁹⁶ Utvalgets medlem Aleksander Grydeland

¹⁹⁷ NOU 2014: 13 pkt. 8.5

¹⁹⁸ NOU 2014: 13 pkt. 8.1

rentebegrensingsregelen¹⁹⁹, og dersom Norge skal anbefalingene, vil det kreve endringer av rentebegrensingsregelen sammenlignet med dagens utforming. Dette har også departementet erkjent, blant annet gjennom senkning av prosentsatsen av EBITDA, og med varsel om utredninger med sikte på å inkludere ekstern gjeld på generell basis. Endringen av reglene i tråd med OECDs anbefalinger, vil således kunne føre til vesentlige skatteskjerpelser og en kraftig økning av antallet selskaper som vil rammes av renteavskjæring. Det vil dessuten kreve mye av lovgiver dersom reglene skal utformes med minimal innvirkning på fradragene for reelle rentekostnader.

Større likhet mellom skattesystemene på tvers av landegrensene, vil imidlertid i seg selv føre til færre muligheter for utnyttelse av ulikheter. Det vil det dessuten bidra til motvirkning av både uheldig overskuddsflytting ut av Norge og av unødvendig dobbeltbeskatning. Eventuelle endringer av skatteloven § 6-41 bør av disse grunner skje i tråd med OECDs anbefalinger. Departementet bør for videre endringsformål, derfor avvente grundige utredninger av BEPS-rapportens innhold og av dens betydning for den norske rentebegrensingsregelen.

6.3 Foreligger det alternative løsninger?

Selv om dagens regel har medført en del uheldige virkninger, har det på tross av flere høringsrunder og omfattende kritikk vist seg vanskelig å utforme en effektiv rentebegrensingsregel som favner snevrere og mer presist. En mulighet er å benytte adgangen som OECD legger opp til om å supplere hovedmodellen med målrettede omgåelsesregler eller andre begrensingsregler for motvirkning av særlige risikoer. Det kan i denne forbindelse ses hen til Danmark, som har supplert den resultatbaserte regelen med to andre regelsett som samlet skal virke mot overskuddsflytting: En regel som relaterer seg til egenkapitalgraden og et tak på rentefradraget («renteloftet»). Scheel-utvalget mener imidlertid at de danske reglene er kompliserende og krevende.²⁰⁰ Utvalget foreslo av disse grunner ikke innføring av slike supplerende regler. Når det ses hen til de danske reglene, er jeg enig i at ulempene ikke vil veie opp for en for noen tilfeller mer treffsikker regel. Hensynet til forutsigbarhet og konsistent håndheving av regelverket bør da tilleggs avgjørende vekt.²⁰¹

---

¹⁹⁹ Prop. 1 LS (2015-2016) pkt. 7.1

²⁰⁰ NOU 2014: 13 pkt. 8.2.5

²⁰¹ Sml. departementets vurderinger i Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.6 om valg av hovedmodell

De særskilte regler for enkelte subjekter, som omtalt i punkt 3 og som signalisert av departementet, vil i så fall være å foretrekke.

Et annet alternativ for å avhjelpe den manglende treffsikkerheten ved å medføre økte rentefradrag for noen selskaper²⁰², er innføring av en sikkerhetsventil. Dette ble opprinnelig ikke ansett nødvendig av departementet.²⁰³ Både Tyskland og Finland har en sikkerhetsventil i form av en «escape clause».²⁰⁴ Det kan i denne forbindelse bemerkes at de finske og de norske regler fulgte utformingen av de tyske reglene ganske tett, men med den forskjell at det i Finland og Norge skilles mellom interne og eksterne renter.²⁰⁵ Ettersom reglene i Tyskland ikke skiller på dette punkt, ble det i tysk intern rett innført en sikkerhetsventil. Dette innebærer at fradragsbegrensningen ikke kommer til anvendelse dersom selskapet kan dokumentere at dets egenkapitalgrad ikke er mer enn 2 prosentpoeng lavere enn det samlede konsernets egenkapitalgrad.²⁰⁶ Finland innførte denne klausulen selv om det bare er interne renter som begrenses også i finsk rett. For Norges del kan det således hevdes at innføring av en sikkerhetsventil vil bli særlig aktuelt for det tilfellet at skillet mellom intern og ekstern gjeld oppheves.

I tillegg til den sjablonmessige hovedmodellen, vurderte Scheel-utvalget også fradrag avhengig av globalt gjeldsopptak.²⁰⁷ Dette innebærer eventuelt at hele konsernets eksterne gjeldsopptak inngår i beregningen, for eksempel slik at det enkelte selskap bare får fradrag for en andel av konsernets faktiske rentekostnader. I prinsippet vil en slik modell kunne eliminere mulighetene for overskuddsflytting og likestille konkurransevilkårene for flernasjonale konsern og uavhengige selskaper. Utvalget antok imidlertid at en global regel vil være «for krevende å utforme og håndheve», særlig dersom Norge skal innføre regelen alene.²⁰⁸ Også departementet er enig i at en global regel har gode grunner for seg, men foreslår likevel en videreføring av den gjeldende sjablonmessige regelen.²⁰⁹

Scheel-utvalget la til grunn at «internasjonal enighet om en global regel i beste fall ligger langt fram». OECD fremholder imidlertid muligheten til å supplere sjablonregelen med en

---

²⁰² Deloitte (2015c)

²⁰³ Prop. 1 LS (2013-2014) pkt. 4.6

²⁰⁴ Ruf mfl. (2015) pkt. 3.3 og 5

²⁰⁵ Se også Folkvord mfl. (2014) pkt. 4.2.4

²⁰⁶ Prop. 1 LS (2013-2015) pkt. 4.4.5, se også Ruf mfl. (2015) pkt. 3.3

²⁰⁷ NOU 2014: 13 pkt. 1.4.4.4 og 8.2.2

²⁰⁸ NOU 2014: 13 pkt. 8.2.5

²⁰⁹ Prop. 1 LS (2015-2016) pkt. 7.1

global regel.²¹⁰ Mens Scheel-utvalget vurderte fradrag avhengig av globalt gjeldsopptak som en alternativ hovedmodell, vil OECD sin supplerende tilnærming til en global regel imidlertid innebære en form for sikkerhetsventil. Den gir selskaper med eksterne netto rentekostnader som overstiger sjablonregelen, adgang til fradrag for de globale renter opp til en viss grense. For å unngå dobbeltbeskatning, foreslår OECD at de eksterne renter i slike tilfeller kan oppjusteres med inntil 10 prosent. Departementet bør vurdere å supplere dagens regel med en slik global regel.

6.4 Avsluttende kommentarer

Det har blitt hevdet at en konsistent gjennomføring av tiltak 4 er «critical to address BEPS».²¹¹ OECD viser til at en konsistent tilnærming vil være mest effektivt i arbeidet mot problematikken.²¹² I tillegg til at det vil minske problemet i seg selv, vil en konsistent tilnærming også forenkle praktiseringen for ligningsmyndighetene. For selskaper vil det bli enklere å innrette seg etter skattesystemene på tvers av landegrensene, noe som vil medføre kostnadsbesparing.

Et spørsmål knytter seg dermed til gjennomføringene av OECDs anbefalinger på internasjonal basis. Underveis i prosessen har det vist seg å være bred enighet knyttet til forslagene i BEPS, og prosjektet har sterk støtte fra G20-landene. De endelige anbefalingene knytter seg imidlertid til endringer som må foretas i nasjonenes interne rett, og uforpliktende anbefalinger kan komme til kort. Prosjektet har imidlertid hatt en overraskende lovende utvikling, og det antas at mange land står klare for å iverksette flere av OECDs anbefalte tiltak, når rapporten nå er ferdigstilt.²¹³ Zimmer har fremholdt at «[d]en sterke politiske støtten til prosjektet som en rekke G20-vedtak gir uttrykk for er [...] ganske enestående og innebærer at ledende nasjoner har forpliktet seg politisk ganske sterkt».²¹⁴ Det er spådd om «betydelige endringer i skatteregler, skatteavtaler og internasjonale retningslinjer fremover», i tillegg til en forventning om at endringene «vil innføres raskere enn først forventet».²¹⁵

---

²¹⁰ OECD (2015) Executive summary

²¹¹ Wong (2015)

²¹² OECD (2015) pkt. 7

²¹³ Se bl.a. Wangen (2015)

²¹⁴ Zimmer (2014c) pkt. 9

²¹⁵ Deloitte (2015a)

Litteraturliste

Bøker og andre publikasjoner

- Brudvik (2015) Brudvik, Arthur J., *Skatterett for næringsdrivende 2015*, 38. utg., 2015 (sitert fra Rettsdata.no)
- Folkvord mfl. (2014) Folkvord, Benn og Michael Riis Jacobsen, «Corporate income tax and the international challenge», *Nordic Tax Journal*, 2/2014, side 55-87 (sitert fra Degruyter.com: <http://dx.doi.org/10.1515/ntaxj-2014-0019>)
- Gjems-Onstad (2015) Gjems-Onstad, Ole, «Scheel-utvalget: For mye – for sent», *Skatterett: Tidsskrift for skatt og avgift*, 01/2015, side 3-18 (sitert fra Idunn.no: <https://www.idunn.no/skatt/2015/01>)
- Gjems-Onstad mfl. (2015) Gjems-Onstad, Ole, Sanaz Ormaz Ferdowsi, Benn Folkvord og Eivind Furseth, *Norsk bedriftsskatterett*, 9. utg., 2015
- Lignings-ABC (2015) Skattedirektoratet, *Lignings-ABC 2015*, kapittelet om «Rentekostnader: Fradragsbegrensning i interessefelleskap» (sitert fra Rettsdata.no)
- Ruf mfl. (2015) Ruf, Martin og Dirk Schindler, «Debt Shifting and Thin-Capitalization Rules: German Experience and Alternative Approaches», *Nordic Tax Journal*, 01/2015, side 17-33 (sitert fra DeGruyter.com: <http://dx.doi.org/10.1515/ntaxj-2015-0002>)
- Sandli (2014a) Sandli, Morten og Einar Bakko, «Rentebegrensningsregelen: Avskjæring av skattemessig fradragsrett for rentekostnader», *Praktisk økonomi & finans*, 01/2014, side 55-63 (sitert fra Idunn.no: <http://www.idunn.no/pof/2014/01/>)
- Sandli (2014b) Sandli, Morten og Einar Bakko, «Lemper på rentebegrensningsregelen», *Praktisk økonomi og finans*,

02/2014, side 185-188 (siteret fra Idunn.no:
<http://www.idunn.no/pof/2014/02>)

- Zimmer (2014a) Zimmer, Fredrik, *Lærebok i skatterett*, 7. utg., 2014
- Zimmer (2014b) Zimmer, Fredrik, *Bedrift, selskap og skatt: Skattelegging av næringsdrivende, selskaper og eiere*, 6. utg. i samarbeid med Advokatfirmaet BA-HR DA, 2014
- Zimmer (2014c) Zimmer, Fredrik, «Internasjonal selskapsbeskatning under debatt», *Skatterett: Tidsskrift for skatt og avgift*, 02/2014, s. 90-103 (siteret fra Idunn.no: <https://www.idunn.no/skatt/2014/02/>)

Nettdokumenter og -artikler

- Christophersen mfl. (2015) Christophersen, Morten og Henrik K. Tor, Rentebegrensning for eiendomsselskaper, *Estate Nyheter*, 30.05.15,
<http://www.estatenyheter.no/index.php/component/content/article/15-nyheter/4296-rentebegrensning-for-norske-eiendomsselskaper> [siteret 26.10.15]
- Deloitte (2015a) Deloitte Advokatfirma AS, «Base Erosion and Profit Shifting (BEPS): Hva er BEPS?», udatert,
<http://www2.deloitte.com/no/no/pages/tax/articles/base-erosion-and-profit-shifting.html> [siteret 03.12.15]
- Deloitte (2015b) Deloitte Advokatfirma AS, høringsinnspill, 06.03.15, elektronisk tilgjengelig på
https://www.regjeringen.no/contentassets/95fce9b4e5ac4e4dba0c4be03c6a8c6f/8_deloitte.pdf [hentet 26.10.15]
- Deloitte (2015c) Deloitte Advokatfirma AS, «De endelige BEPS-tiltakene er klare», 07.10.15, elektronisk tilgjengelig på
http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/no/Documents/tax/BEPS_klientinformasjon.pdf [hentet 02.12.15]

- Gompertz (2012) Gompertz, Simon, «Starbucks 'paid just £8.6m UK tax in 14 years'», BBC News, 16.10.12,
<http://www.bbc.com/news/business-19967397> [sitert 03.12.15]
- OECD (2013) Organisation for Economic Co-operation and Development, Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting, OECD Publishing, 19.07.13, elektronisk tilgjengelig på
<http://www.oecd.org/ctp/BEPSActionPlan.pdf> [hentet 03.12.15]
- OECD (2015a) Organisation for Economic Co-operation and Development, Limiting Base Erosion Involving Interest Deductions and Other Financial Payments, Action 4 - 2015 Final Report, OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project, OECD Publishing, Paris, 05.10.15, elektronisk tilgjengelig på <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/2315311e.pdf?expires=1449154983&id=id&accname=guest&checksum=2F60D281CB28EAF4F67D2F2101F73990> [hentet 12.11.15]
- Revisorforeningen (2015) Den norske revisorforeningen, høringsinnspill, 07.04.15, elektronisk tilgjengelig på
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing--nou-2014-13-kapitalbeskatning-i-en-internasjonalkonometri/id2357184/?uid=f54de215-2fc6-4d80-8b29-120d179be932> [hentet 26.10.15]
- Saunders (2015) Saunders, Roy, «Life after BEPS», International Business Structuring Association, 28.10.15,
<http://www.istructuring.com/knowledge/article/life-after-beps/> [sitert 02.11.15]
- Schjelderup (2014) Schjelderup, Guttorm, «Nullskatt gir råt parti», kronikk i Dagens Næringsliv, 01.07.14,
<http://www.dn.no/meninger/2014/07/01/2147/Kronikk/nullskatt-gir-ratt-parti?v=88921> [sitert 03.12.15]

- Skattedirektoratet (2013) Skattedirektoratet, høringsinnspill, vedlegg, 19.06.13, elektronisk tilgjengelig på https://www.regjeringen.no/contentassets/810699cbd65f47f6847eeeb02ebc7724/11_skd_vedlegg.pdf [hentet 23.11.15]
- Skattedirektoratet (2015) Skattedirektoratet, høringsinnspill, 07.04.15, elektronisk tilgjengelig på https://www.regjeringen.no/contentassets/95fce9b4e5ac4e4dba0c4be03c6a8c6f/95_skd.pdf [hentet 26.10.15]
- SSF (2015) Storbedriftenes skatteforum, høringsinnspill, 13.04.15, elektronisk tilgjengelig på https://www.regjeringen.no/contentassets/95fce9b4e5ac4e4dba0c4be03c6a8c6f/138_storbedriftenesskattef.pdf [hentet 23.11.15]
- Wangen (2015) Wangen, Ståle, «En bølge med internasjonale skatteendringer», PricewaterhouseCoopers, 31.08.15, <http://blogg.pwc.no/skattebloggen/en-bolge-med-internasjonale-skatteendringer> [sitert 12.11.15]
- Wong (2015) Wong, Jenny, «How OECD Action 4 Interest Deduction proposes to tackle BEPS», KPMG, udatert, <http://www.kpmg.com/au/en/issuesandinsights/articlespublications/tax-insights/pages/oecd-action-tackles-beps-30-october-2015.aspx> [sitert 02.11.15]
- Yousefi (2015) Yousefi, Shaghayegh, «Airbnb og Uber trenger ikke å betale skatt i Norge», Aftenposten.no, 31.08.15, <http://www.aftenposten.no/okonomi/Airbnb-og-Uber-trenger-ikke-a-betale-skatt-i-Norge-8123621.html>

Register for lover, forskrifter og offentlige publikasjoner

Lover og forskrifter

Lov av 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven – rskl.)

Lov av 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven – sktl.)

Lov av 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven – lignl.).

Lov om endringer i lov 13. desember 2013 nr. 117 om endringer i skatteloven

Forskrift av 19. november 1999 nr. 1158 til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven av 26. mars 1999 nr. 14 (skattelovforskriften – fsfin.)

Forskrift av 24. april 2014 nr. 570

Forarbeider og andre offentlige publikasjoner

Ot.prp. nr. 86 (1997-1998) Ny skattelov

Høringsnotat fra Finansdepartementet, 11.04.13, Begrensning av fradrag for renter i interessefellesskap

Prop. 1 LS (2013–2014) Skatter, avgifter og toll 2014

Prop. 1 LS Tillegg 1 (2013–2014) For budsjettåret 2014: Endring av Prop. 1 LS (2013–2014) Skatter, avgifter og toll 2014

Høringsnotat fra Finansdepartementet, 20.12.13, Utfyllende forskrift om begrensning av fradrag for renter i interessefellesskap: Sikkerhetsstillelse fra nærstående part

Tolkningsuttalelse fra Finansdepartementet til Skattedirektoratet, 10.06.14, § 6-41: Tolknings spørsmål knyttet til reglene om begrensning av fradrag for gjeldsrenter i interessefellesskap

NOU 2014:13, 02.12.14, Kapitalbeskatning i en internasjonal økonomi

Prop. 1 LS (2015–2016) For budsjettåret 2016: Skatter, avgifter og toll 2016

Meld. St. 4 (2015–2016) Bedre skatt: En skattereform for omstilling og vekst